



Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Problematika korupce u příslušníků PČR

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Bc. Jakub Maryška

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci s názvem „*Problematika korupce u příslušníků PČR*“ jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 7. srpna 2023

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady, ochotu a čas, který mi po celou dobu věnoval.

Problematika korupce u příslušníků PČR

Abstrakt

Cílem práce je charakterizovat právní, sociální a kriminogenní aspekty korupce, analyzovat stav výskytu korupčního jednání u příslušníků Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje a analyzovat stav a účinnost přijímaných protikorupčních opatření u Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. V rámci teoretické části je definován pojem korupce, její formy, způsoby a vývojová stadia. Vymezeny jsou rovněž další pojmy s korupcí související. Dále popisuje korupci v mezinárodním kontextu a protikorupční orgány. V rámci fenomenologie popisuje práce současný stav, strukturu a dynamiku trestných činů spojených s korupcí u příslušníků Policie ČR na základě sekundárních dat poskytnutých Generální inspekcí bezpečnostních sborů.

Praktická část je postavena na primárních datech získaných dotazníkovým šetřením, které bylo provedeno mezi příslušníky Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. V rámci výzkumu bylo stanoveno osm hypotéz. Jejich ověřením bylo zjištěno, že míra korupčního jednání se se zvyšujícím služebním zařazením zvyšuje, a že četnost výskytu korupčního jednání má za posledních 6 let klesající tendenci. Index korupčního jednání Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje je dle předpokladu nižší než celorepublikový. Většina policistů by netolerovala korupční jednání u svých kolegů. Dle předpokladu považují policisté vzdělávání v této oblasti za důležité, avšak nedostatečné. Policisté mají podle jejich názoru menší znalosti problematiky, než bylo předpokládáno a zhruba pouhá třetina z nich se během výkonu setkala s vybízením ke korupci. Výsledky šetření jsou následně interpretovány a porovnány se stanovenými hypotézami.

Přínosem práce je zjištění a vyhodnocení uvedené problematiky na území Jihočeského kraje. Dále bude sloužit jako informační zdroj pro organizační články zabývající se protikorupčními opatřeními a vzděláváním v této oblasti v rámci Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Práce může být také využita jako pomocný studijní materiál pro studenty vysokých škol, například při studiu v oblasti sociálně-právní.

Klíčová slova:

Korupce; Policie ČR; úřední osoba; kriminalita; trestný čin; dotazník; respondent

The problematics of corruption among members of the Police of the Czech Republic

Abstract

The aim of the thesis is to characterize the legal, social and criminogenic aspects of corruption, to analyze the state of occurrence of corrupt behavior among members of the Regional Police Directorate of the South Bohemian Region, and to analyze the status and effectiveness of anti-corruption measures adopted by the Regional Police Directorate of the South Bohemian Region. Within the framework of the theoretical part, the concept of corruption, its forms, methods and development stages are defined. Other concepts related to corruption are also defined. It also describes corruption in the international context and anti-corruption bodies. Within the framework of phenomenology, the work describes the current state, structure and dynamics of criminal acts associated with corruption among members of the Police of the Czech Republic based on secondary data provided by the General Inspectorate of Security Forces.

The practical part is based on primary data obtained through a questionnaire survey, which was conducted among members of the Regional Police Directorate of the South Bohemian Region. Eight hypotheses were established as part of the research. Through their verification, it was found out that the rate of corrupt behavior increases with increasing service classification, and that the frequency of the occurrence of corrupt behavior has a decreasing tendency over the last 6 years. The index of corruption of the Regional Police Directorate of the South Bohemian Region is, as expected, lower than the national index. Most police officers would not tolerate corrupt behavior among their colleagues. According to the assumption, police officers consider education in this area to be important but insufficient. In their opinion, police officers have less knowledge of the issue than was assumed, and roughly only a third of them have encountered incitement to corruption during their practice. The results of the investigation are subsequently interpreted and compared with the stated hypotheses.

The contribution of the work is the detection and evaluation of the mentioned issue in the territory of the South Bohemian Region. It will also serve as an information source for organizational articles dealing with anti-corruption measures and education

in this area within the Regional Police Directorate of the South Bohemian Region. The work can also be used as an auxiliary study material for university students, for example when studying in the social-legal field.

Keywords: corruption; Police of the Czech Republic; official person; criminality; crime; questionnaire; respondent

Obsah

Úvod	9
1 Vymezení pojmů	10
1.1 Korupce	10
1.1.1 <i>Formy a způsoby korupce</i>	12
1.1.2 <i>Vývojová stadia korupce</i>	15
1.1.3 <i>Pojmy související s korupcí</i>	16
1.2 Korupce v mezinárodním kontextu	22
1.2.1 <i>Organizace spojených národů</i>	22
1.2.2 <i>Rada Evropy</i>	24
1.2.3 <i>Evropská unie</i>	26
1.2.4 <i>Transparency International</i>	27
1.3 Korupce v trestním zákoníku	28
1.3.1 <i>Přijetí úplatku</i>	30
1.3.2 <i>Podplacení</i>	31
1.3.3 <i>Nepřímé úplatkářství</i>	32
1.3.4 <i>Trestné činy související s korupčním jednáním</i>	33
2 Protikorupční orgány	35
2.1 Skupina států proti korupci	35
2.2 Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí	37
2.2.1 <i>Vládní koncepce boje s korupcí</i>	37
2.3 Stálá protikorupční komise Policie České republiky	40
2.3.1 <i>Interní protikorupční program Policie České republiky</i>	41
2.4 Generální inspekce bezpečnostních sborů	45
2.4.1 <i>Zkouška spolehlivosti</i>	46
3 Kriminologický přístup	47
3.1 Etiologie	47
3.1.1 <i>Právní předpisy</i>	48
3.1.2 <i>Kvalita státní správy</i>	48
3.1.3 <i>Výše mezd ve státní správě</i>	48
3.1.4 <i>Systém kontroly a sankcí</i>	48
3.1.5 <i>Transparentnost</i>	49
3.1.6 <i>Chování mocenských elit a korupční klima</i>	49
3.2 Fenomenologie	50
3.2.1 <i>Stav</i>	50

3.2.2	<i>Struktura</i>	51
3.2.3	<i>Dynamika</i>	52
4	Cíl práce, výzkumná otázka a hypotézy	54
4.1	Výzkumné otázky	54
4.2	Hypotézy	54
5	Metodika	56
5.1	Metoda sběru dat	56
5.2	Výzkumný soubor	56
5.3	Technika sběru dat	56
6	Výsledky	57
7	Diskuze	70
8	Závěr	77
	Seznam použité literatury	79
	Seznam zkratk	86
	Seznam grafů	87
	Seznam tabulek	88
	Přílohy	90

Úvod

Problematika korupce je v posledních letech častým tématem diskusí. Vyskytuje se ve všech oblastech lidské činnosti, od politiky a veřejné správy až po soukromý sektor a sport. Projevuje se v různých formách, jako jsou úplatky, nekalé praktiky, podvody a zneužití pravomocí. Bez ohledu na to, zda se jedná o rozvojové nebo vyspělé země, korupce má zničující dopad na ekonomiku, sociální struktury a důvěru veřejnosti ve státní instituce. Jedním z hlavních důsledků korupce je nerovnost ve společnosti. Lidé, kteří využívají korupčních praktik, získávají neoprávněné výhody a mají tak lepší přístup ke zdrojům a službám oproti těm, kteří se ke korupčním praktikám neuchylují.

Vnímání korupce ve společnosti začíná již v dětství, kdy se člověk učí základním hodnotám a etice. Rodiče, učitelé a další autority ve společnosti pak mají klíčovou roli při formování osobního názoru na korupci a správné chování. Pokud jsou ve společnosti předávány pozitivní hodnoty a je kladen důraz na spravedlnost a poctivost, je korupce vnímána jako nepřijatelná a neetická. Odmítání korupce ve všech formách a dodržování etických standardů jsou základem pro úspěšný boj proti korupci. Ten představuje složitý úkol, který vyžaduje celospolečenské úsilí.

Korupce mezi příslušníky policie není problémem moderní společnosti. Její kořeny nalezneme již v dávné historii, ale stále se jedná o aktuální problém, a to v rámci bezpečnostních sborů na celém světě. Příčin vzniku korupce je několik, ať už jsou to individuální činitelé, jako je chamtivost a touha po osobním obohacení, nebo systémové nedostatky ve fungování policie. Nízké platy a nedostatečná motivace mohou rovněž způsobit to, že někteří policisté začnou hledat jiné způsoby, jak zvýšit svůj příjem. Je však důležité si uvědomit, že korupce v rámci policie není problémem jen samotných policistů, ale celé společnosti. Každý občan má svůj podíl odpovědnosti za boj proti korupci.

Korupce je stínem, který se může zjevit v téměř každé společnosti, a Policie České republiky, jakožto pilíř zákonnosti, není výjimkou. Právě v této instituci, která má mimo jiné chránit bezpečnost ve společnosti a potírat trestnou činnost, může korupce zpochybnit důvěryhodnost a integritu celého systému. Je to problém, který má dopad na veřejné mínění, narušuje vztahy mezi policií a občany a ohrožuje stabilitu právního státu. A právě tato nesmírná zodpovědnost činí korupci mezi příslušníky Policie České republiky tak závažným tématem, které si zaslouží pozornost.

1 Vymezení pojmů

Tato část diplomové práce vymezuje základní pojmy související s problematikou korupce. Tento komplexní jev má mnoho aspektů a definic a jejich vymezení je tak nezbytné k ujasnění klíčových pojmů používaných v průběhu práce.

1.1 Korupce

Korupce představuje jeden z nejzávažnějších celosvětových společenských problémů, který odedávna proniká do všech vrstev a systémů společnosti. Představuje nebezpečí prostabilitu a bezpečnost společnosti, jelikož ohrožuje politický, hospodářský a také sociální systém, čímž narušuje důvěru občanů v právní stát (Hulinský, 2008). Původ samotného slova lze nalézt v latinském slovním základu „rumpere“, což v překladu znamená zlomit, rozlomit nebo přetřhnout (Štička, 2008). Latinské slovo „corruptus“ pak představuje následek tohoto zlomu, při kterém dojde ke změně normativních postupů, názorů nebo zásad. (Dufková a Zlámal, 2005).

Obsah pojmu korupce, a tedy i samotná definice tohoto pojmu jsou neustáleny a velmi diskutovány. Zde je důležitý zejména pohled, kterým lze na korupci nahlížet. Definice sociologa bude odlišná od politologa, ekonoma nebo orgánů činných v trestním řízení (Dufková a Zlámal, 2005). Podle Dufkové a Zlámala (2015, s. 5) lze korupci všeobecně definovat jako „*zneužití svěřené pravomoci pro soukromý prospěch*“. Michael Johnston (2005) obdobně korupci definuje jako zneužívání veřejných rolí nebo zdrojů pro soukromý prospěch. Zároveň ale zmiňuje, že použití některých slov v této definici je sporné a nejednoznačné. (Johnston 2005).

Pojmem korupce se ve větším měřítku zabývá Michael Johnston společně s Arnoldem J. Heidenheimerem, kteří definují tři základní modely korupce (Dvořáková, 2020). První z modelů **Public-Office-Centered Definitions** je zaměřen na veřejné funkce a odchylky od norem, které jsou závazné pro jejího držitele. Podle tohoto modelu pak korupce představuje zneužití pravomoci za účelem osobního prospěchu, který nemusí být peněžní. Prospěchem může být v tomto případě například statusový zisk spojený s kariérním růstem, soukromý zisk (osobní, rodinné nebo skupinově orientované zájmy) a v neposlední řadě také zisk finanční (Heidenheimer a Johnston, 2011).

Druhý model **Market-Centered Definitions** je zaměřen na tržní prostředí. Zkorumpovaný veřejný činitel považuje svou funkci za jakýsi zdroj zisku, jehož výši se pak snaží maximalizovat. Velikost příjmu je pak závislá na situaci na trhu a také na schopnosti činitele nalézt bod maximálního zisku na křivce poptávky (Heidenheimer a Johnston, 2011). Z pohledu osoby nebo skupiny osob, které veřejného činitele korumpují, je pak snaha o získání vlivu na byrokratický aparát a dosáhnout tak výhody v tržním prostředí spojené s finančním ziskem (Dvořáková, 2020).

Třetí model **Public-Interest-Centered Definitions** je zaměřen na veřejný zájem. V takovém případě korupce nastává v situacích, kdy je veřejný činitel finančními nebo jinými odměnami, které nejsou zákonem dovoleny, přinucen k jednání, které zvýhodňuje toho, kdo tuto odměnu poskytl a dochází tak k poškození veřejného zájmu (Heidenheimer a Johnston, 2011).

K výše uvedeným definicím a pojmům je třeba zmínit, že většina z nich korupci spojuje s veřejnou správou a tedy i veřejným zájmem. Korupci je však nutné vnímat jako enomé, ke kterému může docházet i v rámci soukromé sféry. Příkladem může být situace, kdy je zaměstnanec povinen hájit zájmy svého zaměstnavatele, které však upozaďuje s ohledem na zájmy vlastní. Nebezpečí v tomto směru představuje nepřehledná situace ve vlastnických strukturách společností a také role předních manažerů, jejichž postavení je úzce spjato s pozitivními ekonomickými výsledky společnosti, v jejímž čele stojí. Toto pak může vézt ke korupčnímu jednání za účelem ovlivnění výsledku auditů, čímž jsou poškozeni vlastníci společnosti (Dvořáková, 2020). V některých případech však toto jednání může přesáhnout i do sféry veřejného zájmu, tak jako tomu bylo v případě americké bankovní společnosti Lehman Brothers Holdings Incorporated, jejíž krach podle některých odborníků nastartoval světovou finanční krizi v roce 2008 (Stáňa, 2011).

Za velmi širokou, avšak velice vhodnou, lze považovat definici Vladimíry Dvořákové (2020, s. 25), podle které *„korupce představuje takové jednání, kdy jednotlivec nebo skupina lidí využije svého oficiálního postavení a pravomocí pro uplatnění vlastních zájmů na úkor zájmů, jež jim toto postavení a pravomoci ukládá hájit“*. Široké pojetí této definice umožňuje lépe stanovit podoby nebo typy korupčního jednání (Dvořáková, 2020).

1.1.1 Formy a způsoby korupce

Stejně jako u definice samotného pojmu se můžeme setkat s nejednoznačným vymezením také u členění korupce. Jako nejjednodušší se v tomto směru jeví rozdělení podle velikosti a rozsahu. Tímto způsobem lze korupci rozdělit na malou, která probíhá v místech, kde dochází ke kontaktu služeb a institucí s veřejností a korupci velkou, do které se zapojuje mocenská elita a dochází při ní k podlomení ekonomického i politického systému (Koukolík, 2018).

Dalším způsobem, kterým lze korupci rozdělit, je vymezení oblasti, na niž je působeno. Je však třeba uvést, že toto vymezení korupce je velice složité, neboť korupční jednání lze nalézt v mnoha různých oblastech zájmu. Tímto způsobem pak můžeme rozlišit korupci individuální, politickou, korupci ve veřejném nebo soukromém sektoru, korupci státní správy a samosprávy, korupci ve zdravotnictví, médiích, sportu apod. (Chmelík, 2003).

Individuální korupce se objevuje v místech, kde dochází ke kontaktu fyzických osob s osobami úředními. Někdy bývá také označována jako korupce prostá nebo jednoduchá. Důvodem tohoto jednání je zajištění výhody při řešení osobních záležitostí. Příkladem takového jednání může být poskytnutí úplatku za kladné a rychlé vyřízení stavebního povolení nebo úplatek policistovi za benevolenci při řešení dopravního přestupku (Hulinský, 2008).

Politická korupce je typická svým narušením rovnosti mezi občany a zejména pak mezi podnikatelskými subjekty. Tento druh korupce bývá úzce spjat s financováním politických stran a hnutí zejména v době předvolební kampaně a následnému protěžování zájmů osob či subjektů, které svými finančními prostředky kampaň podpořily. Toto jednání pak nemusí nutně směřovat k individuálnímu obohacení nebo výhodě. Příkladem může být obstarání významného či finančně lukrativního pracovního místa někomu z rodiny či okruhu známých. Dalším příkladem je pak ovládnutí hospodářských vztahů, a to zejména v oblasti veřejných a státních zakázek. K tomuto je však třeba zmínit i legitimní způsob, kterým jsou ovlivňována rozhodnutí volených zástupců a funkcionářů politických stran, tzv. lobbying, ten však mnohdy užívá takové metody, jejichž odlišení od korupce může činit značný problém (Chmelík, 2003; Hulinský, 2008).

Korupci v soukromém sektoru lze pozorovat zejména v oblasti obchodu a průmyslu (Van Doyle, 1999). Hodnotový řetězec společnosti obsahuje široké spektrum zúčastněných stran ze soukromého sektoru, jako jsou zákazníci, dodavatelé, investoři nebo zaměstnanci. To s sebou nese značné možnosti v oblasti korupčního jednání (Beamish a Sartor, 2020). V soukromém sektoru se korupce vyskytuje zejména ve vyspělých zemích. Manažeri odbytu podplácejí nákupčí a naopak, a sice z důvodu uzavření obchodu nebo výhodnějších podmínek. Podplácení mohou být rovněž pracovníci středního managementu ze strany nižšího managementu nebo manažerů franšíz za účelem zkreslování dat, což následně korumpujícímu přináší vyšší finanční zisky. Z pohledu hodnotového řetězce je korupční jednání uvnitř soukromých společností škodlivé zejména pro investory a také pro zákazníky (Rose-Ackerman, 2007).

Korupce ve veřejném sektoru je charakteristická výskytem korupčních aktivit spojených se zneužitím pravomocí nebo postavení úředních osob. K tomuto dochází zpravidla při rozhodování o záležitostech týkajících se obecného nebo soukromého zájmu obyvatel, upřednostňováním určitých podnikatelských aktivit, nebo neoprávněným předáváním informací získaných z pozice úřední osoby (Chmelík, 2003).

Korupce v oblasti samosprávy je do určité míry důsledkem ekonomické závislosti na státní správě. V této oblasti se pak korupce typicky vyskytuje u starostů a členů obecních zastupitelstev. S velikostí samosprávního celku pak narůstá i potenciál korupčního jednání. Nejčastějšími projevy takového jednání je pak zneužívání majetku obce či města, neoprávněný nebo nevýhodný prodej takového majetku, přidělování nebo prodej obecních bytů bez ohledu na čekací listiny nebo zneužívání informací získaných ve spojitosti s funkcí v obecním zastupitelstvu (Chmelík, 2003).

Sektor zdravotnictví skýtá velké množství příležitostí pro výskyt **korupce ve zdravotnictví**, a to s ohledem na skutečnost, že tento sektor zahrnuje rozsáhlý komplex vztahů mezi jednotlivými subjekty. Základní vztah, který můžeme v tomto sektoru posuzovat, je vztah mezi lékařem a pacientem. Z pohledu korupce se v tomto vztahu otevírá prostor pro korupční jednání zejména za účelem individuální výhody pacienta. Touto výhodou může být poskytnutí kvalitnější lékařské péče, získání bezplatné lázeňské péče, přednostní zařazení do operačního plánu apod. (Chmelík, 2003).

Při zaměření na subjekt lékaře nalezneme i zde vztahy, které otevírají prostor pro korupční příležitost. Již samotný nástup lékaře do zdravotnického zařízení může být

při obsazování prestižnějších míst spojen s úplatky a prvky protekcionářství. Další možnosti korupčního jednání lze najít ve vztahu lékaře a zdravotní pojišťovny. Příkladem může být systém proplácení lékařských úkonů ze strany zdravotní pojišťovny, a to na základě sazebníku. V tomto směru dochází mnohdy k několikaměsíčním zpožděním plateb. Motivací ke korupčnímu jednání pak může být přednostní a včasná úhrada těchto úkonů (Chmelík, 2003).

V neposlední řadě je třeba zmínit subjekty lékáren a také farmaceutických firem. Z pohledu lékaře může docházet k situaci, kdy jsou za provizi upřednostňovány léky konkrétních farmaceutických společností nebo jsou pacienti směřováni přednostně do určité lékárny. Ke stejnému upřednostňování určitých léků může docházet i v prodejnách lékáren (Chmelík, 2003).

Korupce v médiích představuje ohrožení pro svobodu tisku. Mediální prostředí v České republice v současné době charakterizují dva hlavní trendy, které mohou vést k ohrožení svobody tisku. Prvním z nich je výrazná koncentrace velkých mediálních skupin (PPF, MAFRA), které mají v držení silní ekonomičtí ale i političtí hráči. Tyto skupiny mohou využívat informace jako výhodný obchodní artikl sloužící k ovlivňování veřejného mínění. Druhým trendem je pak snaha o ovlivňování silných veřejnoprávních médií (Česká televize, Český rozhlas) za užití politického tlaku na rady těchto médií (Reporters without borders, 2021).

Korupce ve sportu byla zaznamenána již ve středověku (Stejskalová, 2021). Sport představuje celosvětový fenomén, do kterého se zapojují miliardy lidí a generuje roční příjmy více než 145 miliard amerických dolarů. To je však spojeno s obrovskou řadou korupčních příležitostí, jejichž vymezení by dokázalo obsáhnout celou samostatnou publikaci. Problematické se v tomto odvětví jeví poskytování dotací sportovním oddílům ze strany státu. Korupční příležitosti rovněž nabízí obsazování postů ve sportovních organizacích, zapojování sponzorů do sportu, pořádání velkých sportovních akcí, ale také například ovlivňování výsledků sportovních událostí za účelem zisku prostřednictvím sázkových podvodů (Transparency International, 2016).

S vývojem společnosti však korupce proniká do dalších a dalších oblastí. Projevy korupčního jednání se objevují v sektoru školství, a to zejména při přijímání studentů na střední a vysoké školy. Masivní výskyt korupčního jednání byl rovněž zaznamenán v oblasti činnosti úřadů práce. Zde se objevuje jak v oblasti pasivní, tak i aktivní politiky

zaměstnanosti. Korupční jednání je rovněž zastoupeno v oblasti daňového systému a finančních úřadů, v oblasti živnostenských úřadů, povolování dlouhodobého pobytu cizinců, oblasti vývozu a dovozu zboží schvalovaného Celní správou, ale také například v bankovním sektoru při poskytování úvěrů či prokazování bonity klienta. V neposlední řadě je také nutné zmínit korupční jednání na úrovni orgánů činných v trestním řízení. (Chmelík, 2003).

Kritérií, podle kterých lze členit korupci, můžeme nalézt celou řadu. V zásadě je však nutné uvést, že všechna kritéria mají společné čtyři základní prvky, které lze sledovat v každém korupčním jednání, a to korumpující subjekt, korumpovaný subjekt, úplatek nebo výhoda a vztah mezi úplatkem a výhodou (Chmelík, 2003).

1.1.2 Vývojová stadia korupce

Na základě rozšíření korupčních jevů v rámci společnosti a jejich zapojení do struktur lze definovat čtyři vývojová stadia korupce (Frič, 1999; Buriánek a Richter, 2021). Ty se od sebe odlišují zejména způsobem, jakým působí na společnost v oblasti ekonomické a společenské (Kislingerová, 2011).

Stadium náhodné korupce se vyznačuje absencí korupčních norem, které by se následně ustáleně šířily společností. Společnost a elitní vrstvy se v této fázi snaží udržovat dobrou pověst a nezaměřují se tak na finanční prospěch. Pro zachování bezkorupčního prostředí v této fázi je nutné udržovat funkční systém kontrolních mechanismů, čímž se zvyšuje pravděpodobnost odhalení. (Frič, 1999; Roudný a Zilvar 2001). To vede k tomu, že se do korupčních aktivit zapojuje pouze malé procento populace a případy jejího prokázání jsou velmi vzácné (Buriánek a Richter, 2021). V případě zjištění osob, které se účastnily korupčního jednání, jsou tyto veřejně odsouzeny, jednání je důkladně prošetřeno a následně před soudem adekvátně potrestáno (Frič, 1999; Roudný a Zilvar 2001).

Stadium spontánně regulované korupce vzniká v případě nefunkčnosti kontrolních mechanismů. Výskyt korupčních aktivit se z ojedinelých případů rozrůstá do většiny oblastí společnosti, což vede k vytváření organizační struktury osob zapojených do těchto aktivit. To má za následek utváření korupčních norem, které jsou zároveň neformálně sankcionovány jednotlivými členy struktury. Korupce se tak postupně vyvíjí v proces, který je spontánně regulován v rámci společnosti (Frič, 1999; Roudný a Zilvar, 2001).

Stadium organizované korupce navazuje na spontánní regulaci a k jeho rozšíření napomáhá stav tržní ekonomiky. Jedná se především o proces volné soutěže. Organizace korupce je pak zvyšována zejména snahou zapojit do procesu i konkurenci, zvyšováním finančních příjmů a také eliminací rizik spojených s touto aktivitou (Frič, 1999; Roudný a Zilvar, 2001). Korupce se postupně stává doménou organizovaných zločineckých struktur, které jsou založeny na dělbě práce, a proto jsou důležité složité vazby na nejvyšší elity společnosti (Buriánek a Richter, 2021).

Stadium systémové korupce vychází ze spolupráce mezi organizovanými zločineckými strukturami a státními organizacemi. V této fázi pak tato spolupráce dosahuje maximální efektivnosti. Samotná funkčnost státního aparátu je přímo závislá na korupčních systémech. To vede ke vzniku nových orgánů, které se přímo zaměřují na korupční aktivity, a to jak ve státním tak soukromém sektoru. K tomuto je rovněž potřeba uvést, že státní instituce a úřady jsou postupně měněny na soukromé podniky, a to zejména z toho důvodu, že pracovní místa jsou obsazována osobami z korupčních struktur. To má za následek vznik korupčního státu, který přímo zajišťuje a podporuje korupční aktivity (Frič, 1999; Roudný a Zilvar, 2001).

1.1.3 Pojmy související s korupcí

V rámci vymezení korupce je třeba zmínit i jevy, které nejsou za korupci považovány, ale mají s ní přímou souvislost. Výskyt těchto jevů přímo vytváří prostor pro korupční jednání. Jedná se o střet zájmů, klientelismus, lobbying a nepotismus (Štička, 2008).

Ke střetu zájmů může docházet jak u veřejných funkcionářů, tak u soukromých subjektů. Osoby, které mají rozhodovací funkci, vždy sledují cíle a motivace, na základě kterých následně protěžují různé varianty řešení problémů. Specifickým se tento problém stává v oblasti veřejné správy, kde může dojít k rozporu mezi zájmy osobními a zájmem veřejným (Štička, 2008).

Jako problematické se v tomto směru jeví vymezení samotného pojmu veřejný zájem. Tento není jasně definován, a ačkoliv jej můžeme považovat za důležitý právní institut, který se prolíná celou řadou právních norem, současné platné právo jej žádným způsobem nevymezuje. Jedná se tedy o tzv. neurčitý právní pojem. Při pohledu do minulosti je však možné zjistit, že v již neplatném zákoně byl tento pojem jednoznačně definován (Štička, 2008). Podle § 4 odst. 2 zákona č. 124/1924 Sb. se „za zájem veřejný považuje zejména

održování zákonů a nařízení, snaha po odstranění zlořádů ve veřejné správě, hájení společných zájmů jednotlivých tříd a stavů společenských, národností a uznaných náboženských společností, obrana pracovních, mzdových a služebních smluv a řádů, usilování o zlepšení pracovních, služebních nebo mzdových poměrů a o zamezení toho, aby nebyly zhoršeny“.

Při pohledu do současnosti se tak pojem veřejného zájmu může jevit jako nejasný, čímž dochází k nemožnosti jej efektivně chránit. Zde je ovšem nutné chápat, že veřejná správa je vykonávána konkrétními jedinci, u kterých může motivace zisku nabývat různých rozměrů a směrů. Vzhledem k tomuto současná legislativa, zabývající se touto problematikou, tj. zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o střetu zájmů“), nahlíží na střet zájmů z pohledu osobních zájmů, které se snaží jasně podchycovat, aby nedocházelo k porušování povinností při výkonu veřejné moci (Transparency International, 2014).

Již zmíněný zákon o střetu zájmů tedy podle ustanovení § 1 písm. a) upravuje „*povinnost veřejných funkcionářů vykonávat svoji funkci tak, aby nedocházelo ke střetu mezi jejich osobními zájmy a zájmy, které jsou povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit*“. Rovněž tento zákon v ustanovení § 1 písm. b) upravuje „*povinnost veřejných funkcionářů oznamovat skutečnosti, které umožňují veřejnou kontrolu jejich činností konaných vedle výkonu funkce veřejného funkcionáře, veřejnou kontrolu majetku nabytého za dobu výkonu funkce a dalších příjmů, darů nebo jiného prospěchu, získaných za dobu výkonu funkce, popřípadě závazků, které veřejný funkcionář má*“.

Zákon ve svém znění rovněž omezuje veřejným funkcionářům některé činnosti, které nelze vykonávat z jejich pozice, a také vymezuje neslučitelnost s některými jinými funkcemi. V neposlední řadě pak zákon upravuje odpovědnost veřejných funkcionářů za porušení některé z povinností, která je mu zákonem stanovena, a to včetně správních trestů, které je možné za takovéto porušení uložit (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Zaměříme-li se na pojem veřejný funkcionář, jeho základní vymezení pro potřebu zákona o střetu zájmu lze nalézt v ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) až q). Další funkcionáři jsou pak vymezeni v ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) až i), kdy tyto osoby se stávají veřejnými funkcionáři pro potřeby zákona o střetu zájmů pouze za splnění některé z podmínek, které jsou uvedeny v ustanovení § 2 odst. 3 písm. a) až d) (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Samotný střet zájmů je pak definován v ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) zákona o střetu zájmů, podle kterého je veřejný funkcionář povinen zdržet se každého jednání, při kterém mohou jeho osobní zájmy ovlivnit výkon jeho funkce. Osobním zájmem se pro účely tohoto zákona rozumí takový zájem, který přináší veřejnému funkcionáři, osobě blízké veřejnému funkcionáři, právnické osobě ovládané veřejným funkcionářem nebo osobou blízkou veřejného funkcionáře zvýšení majetku, majetkového nebo jiného prospěchu, zamezení vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu nebo jinou výhodu; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Zákon rovněž uvádí, že pokud již dojde ke střetu veřejného zájmu a osobního zájmu, veřejný funkcionář nesmí upřednostňovat osobní zájem. V neposlední řadě zákon také udává skutečnost, že veřejný funkcionář nesmí ohrozit veřejný zájem, a to zejména tím, že by zneužil svého postavení nebo pravomoci k získání majetkového či obdobného prospěchu nebo jakékoliv výhody pro svou osobu nebo pro další osobu. K ohrožení veřejného zájmu nesmí také dojít tím, že se funkcionář bude odvolávat na svou funkci, a to v takových záležitostech, které souvisejí pouze s jeho osobními zájmy. Důležité je také nespojování jména veřejného funkcionáře nebo jeho vyobrazení za určitými reklamními účely s poskytnutím úplaty, což by rovněž mohlo vést k ohrožení veřejného zájmu (Zákon č. 159/2006 Sb.).

Důležitou součástí zákona je jeho část omezení některých činností veřejných funkcionářů a také neslučitelnost výkonu některých funkcí. V tomto směru se jedná zejména o omezení podnikání a zapojení se do statutárních, řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánů právnických osob. Veřejný funkcionář rovněž nesmí být v jiném pracovněprávním vztahu nebo ve služebním poměru. Na základě novely zákona o střetu zájmů z roku 2017 nesmí veřejní funkcionáři provozovat televizní nebo rozhlasové vysílání a také vydávat periodický tisk. Taktéž je jim zakázáno být součástí právnických osob, které se zabývají rozhlasovým nebo televizním vysíláním nebo vydávají tisk. Již zmíněná novela rovněž zavedla změnu v tom směru, že obchodní společnosti, ve které člen vlády nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu nebo jím ovládaná osoba, vlastní podíl, který přesahuje 25 %, se nemohou ucházet o veřejné zakázky a rovněž jim nesmí být poskytovány dotace (Zákon č. 159/2006 Sb.; Transparency International, 2014).

Dalším termínem je klientelismus. Ten označuje neformální vztah mezi dvěma aktéry, kterými mohou být jednotlivci nebo skupiny osob. Tento vztah se pak vyznačuje vzájemnou závislostí. Aktéři do vztahu vstupují v různých rolích a přinášejí tak různé zdroje. První z aktérů je většinou držitel politické nebo jiné funkce (tzv. patron). Druhým z aktérů může být fyzická nebo právnická osoba nebo níže postavený držitel politické nebo jiné funkce (tzv. klient). Z tohoto důvodu se setkáváme jak s pojmem klientelismus, tak s pojmem patronáž. To je dáno úhlem pohledu, kterým na daný vztah nahlížíme (Hulinský, 2008; Schröter, 2011).

Z již zmíněného je patrné, že vztah mezi patronem a klientem je z pohledu moci velice nerovný a představuje určitou kombinaci závislosti a vděčnosti klienta a nadřazenosti patrona. Míra vděčnosti a závislosti pak není dána pouze velikostí zisku, ale zejména úrovní moci, kterou patron disponuje. Důležité je také zmínit reciprocitu vztahu mezi oběma aktéry. Klient do vztahu přináší svoji loajalitu vůči patronovi, podporu reputace a zároveň může pomáhat získat další klienty, kteří obdobně vstoupí do vztahu s patronem. Patron pak poskytuje jakousi ochranu pro své klienty a zároveň využívá svého postavení, vlivu a kontaktů k prosazování jejich zájmů. To však nikdy nečiní na úkor svých osobních nebo jiných zájmů (Hunt, 2000; Keller, 2004).

Zde je potřeba zmínit, že oba aktéři si nejsou ve vztahu rovni a nelze o nich hovořit jako o partnerech. To se také odráží na skutečnosti, že směna určitých služeb mezi aktéry neprobíhá současně a není v ní nijak kalkulováno s rovností zisku nebo ztrát. Mezi službou a protislužbou tak mnohdy uplyne dlouhý časový interval. S tím je spojena situace, kdy v případě mimořádné či krizové situace může patron po svém klientovi požadovat jednání, které není doprovázeno žádným ziskem, dokonce pak jednání, které může ohrozit jeho vlastní životní či kariérní bytí. Takové jednání pak nabývá podobnosti s mafiánskými praktikami (Hunt, 2000; Keller, 2004).

Klientelismus jako takový představuje pro společnost veliké nebezpečí, neboť není brán jako něco protizákonného nebo snad dokonce nemorálního. Jedná se pouze o poskytnutí služby svému známému, za kterou obdrží osoba jistou protislužbu. Právě z tohoto důvodu je zde mnohem větší nebezpečnost než u podplácení (Láska, 2005).

Dalším z termínů je nepotismus. Ten označuje situace, kdy jsou v rámci přijímání nových zaměstnanců do společností nebo organizací přijímáni ti, kteří jsou v příbuzenském nebo jiném obdobném stavu se zaměstnancem stávajícím nebo s vedením této společnosti či organizace. Původ označení lze nalézt v latinském slově „nepos“, což v překladu znamená synovec (Williams a Laker, 2010).

Nepotismus lze dále rozdělit podle postavení jedince, který je najímán. Rodinný nepotismus označuje situace, ve kterých dochází k přijímání příbuzných majitele společnosti nebo vedoucího organizace. V případě najímání manželů nebo manželek stávajících zaměstnanců můžeme hovořit o párovém nepotismu. Politický nepotismus pak představuje obsazování politických pozic z řad rodinných příslušníků. Posledním z typů je pak nepotismus organizační, který zahrnuje veškeré případy protekčního přijímání stávajících zaměstnanců, vyjma manželů a manželek, někým jiným, než je majitel podniku (Williams a Laker, 2010).

Ve veřejném sektoru je nepotismus brán jako určitá forma korupce, jejímž předmětem směny však není nic materiálního. Nepotismus však představuje jednu z cest, kterou lze ovládnout legislativní proces. Za užití řízeného nepotismu pak lze vytvořit korupční síť zajišťující provázanost mezi politickou elitou a významnými ekonomickými subjekty. To se může následně projevat ovlivňováním hospodářské soutěže, ovlivňováním voleb nebo působením na soudní řízení. Tyto praktiky pak mohou mít za následek privatizaci veřejné správy. K problematice nepotismu je třeba uvést, že tento pojem není v české legislativě přímo vymezen, avšak existuje snaha jej omezit (Dančák et al., 2006). To by mělo být do jisté míry zajištěno ustanovením § 77 odst. 1 písm. i) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je státní zaměstnanec povinen *„zdržet se jednání, které by mohlo vést ke střetu veřejného zájmu se zájmy osobními, zejména nezneužívat informací nabytých v souvislosti s výkonem služby ve prospěch vlastní nebo jiného, jakož i nezneužívat postavení státního zaměstnance“*.

Poslední termín, který je potřeba zmínit je lobbying. Vymezení tohoto pojmu je značně problematické, a to s ohledem na rozdílné politické tradice, právní úpravy a rozmanité praktiky samotného lobbyingu. Slovní základ pojmu lobby lze nalézt v latině a také v němčině, kde byl výraz „laubia“ či „lobia“ používán pro označení průchodu či haly kláštera. V oblasti politiky se výraz lobby ve smyslu ovlivňování zákonodárců začal

poprvé používat na začátku 19. století ve Velké Británii, a to v souvislosti se schůzkami, které probíhaly na chodbách parlamentu. Ve Spojených státech amerických se pak začal objevovat i pojem lobbista, který označoval osobu, která se v předsálí parlamentu setkávala se zákonodárci a snažila se o jejich ovlivnění (Müller et al., 2010).

Lobbing byl v období do druhé světové války vnímán jako komplexní ovlivňování zákonodárců bez ohledu na způsob, jakým byl prováděn. To však mělo za následek neprůhlednost a nedůvěryhodnost vůči rozhodnutím zákonodárců, neboť nebylo jasné, podle jakých podnětů zákonodárci rozhodují. Samotné ovlivňování v praxi mnohdy představovalo spíše korupční praktiky. Postupný vývoj standardů etického chování v oblasti přijímání rozhodnutí o veřejných záležitostech vedl k potřebě lobbing vymezit a definovat. Důvodem byla především snaha o transparentnost lobbistických aktivit a procesu přijímání rozhodnutí (Müller et al., 2010).

V České republice je však i dnes mnohými pojem lobbing vnímán jako podezřelá činnost a mnohdy je spojován také s klientelismem a korupcí. Je třeba uvést, že v České republice v současné době neexistuje právní vymezení pojmů lobbing nebo lobbista. Politické debaty o nutnosti právního vymezení a také regulaci samotného lobbingu se však začaly objevovat už v roce 2004 po vstupu do Evropské unie. První snahu o regulaci lobbingu představoval návrh předsedy sněmovny Lubomíra Zaorálka z roku 2005, který vypracoval Etický kodex poslance. Tento návrh měl zajistit nepřímou regulaci zřízením registru lobbistů a jejich označování při vstupu do poslanecké sněmovny. Tento návrh se však neshledal s úspěchem (Müller et al., 2010).

Další snaha o regulaci se objevila až v roce 2009, kdy iniciativa Inventura demokracie společně s organizací Transparency International v souvislosti s blížícím se výročím sametové revoluce začaly poukazovat na absenci monitoringu a regulace lobbingu. V témže roce byl pak ze strany poslanců Bohuslava Sobotky a Jeronýma Tejce předložen návrh zákona o lobbingu. Podstatou tohoto zákona bylo vytvoření registru lobbistů, který by byl zřízen pod záštitou Ministerstva vnitra, a dále zavedení lobbingu jako podnikatelské činnosti a v neposlední řadě povinnost veřejných činitelů hlásit veškeré kontakty s lobbisty. Tento návrh byl však ještě v témže roce zamítnut již v prvním čtení (Müller et al., 2010).

I přes další snahy o regulaci lobbingu v letech 2010 a 2012 nebyl do současné doby zákon regulující tuto problematiku přijat. Přijetí tohoto zákona však přináší pozitivní dopad

i z hlediska mezinárodního, kdy bude vyhověno doporučení Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) a Skupiny států proti korupci (dále jen „GRECO“) a zejména pro zahraniční investory dojde při vstupování na trh na možnost hrát podle stejných pravidel bez obav z netransparentních vlivů (Müller et al., 2010).

V současné době je projednáván návrh zákona, který byl předložen skupinou poslanců v říjnu roku 2021. Návrh byl následně schválen vládou v prosinci téhož roku. S ohledem na nástup nové vlády po volbách do poslanecké sněmovny byl návrh v březnu roku 2022 vrácen v rámci prvního čtení předkladateli k dopracování. V listopadu téhož roku byl Ministerstvem spravedlnosti předán v rámci mezirezortního připomínkového řízení příslušný návrh zákona o lobbování. Hlavní koncepcí tohoto zákona je ukotvení samotného pojmu lobbying a lobbista a také určení okruhu osob, na které se tento zákon vztahuje. Významné je také vytvoření registru lobbistů a jejich povinnost vypracovávat zprávy o uskutečněném lobbingu. Z pohledu zákonodárců bude oproti tomu vyžadováno zveřejňování tzv. lobbistické stopy u právních předpisů. Ta bude obsahovat informace o tom, kým bylo k příslušnému právnímu předpisu úspěšně lobbováno (Válová, 2022).

1.2 Korupce v mezinárodním kontextu

Korupce představuje globální problém, a proto se jejím potíráním zabývá i mnoho mezinárodních organizací. Základem pro dosažení úspěchu je pak vzájemná spolupráce všech států. Tu zaštitují mezinárodní organizace, které se zároveň snaží docílit toho, aby státy, které ratifikovaly mezinárodní úmluvy, tyto implementovaly do svého právního řádu. K tomuto je třeba uvést, že závazky, které vyplývají z ratifikace mezinárodních smluv, jsou pro každou zemi závazné a mají též aplikační přednost oproti národní právní úpravě (Horník a Žufanová, 2014).

1.2.1 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) se o korupci začala zajímat již v roce 1989. Na problematiku jejího potírání byl poté zaměřen IX. kongres OSN, který se konal v roce 1995 v Káhiře a také X. kongres v roce 2000 konaný ve Vídni. To vedlo k následnému vytvoření nejvýznamnějšího dokumentu OSN k problematice potírání korupce (Horník a Žufanová, 2014).

Úmluva OSN proti korupci byla 31. října 2003 v New Yorku přijata rezolucí v rámci Valného shromáždění OSN a vstoupila v platnost 14. prosince 2005. V prosinci 2022 měla úmluva 189 smluvních stran, z nichž 140 smlouvu podepsalo. K tomuto je potřeba uvést, že Korejská lidově demokratická republika a Stát Eritrea jako členové OSN tuto úmluvu do dnešního dne nepodepsaly. Česká republika (dále jen „ČR“) tuto úmluvu podepsala 22. dubna 2005 a následně ji ratifikovala 29. prosince 2013 (Babu, 2006).

Úmluva představuje v současné době nejdůležitější protikorupční nástroj s globální působností. Členské státy se jejím podpisem zavázaly k přijetí závazků a společenských norem, které je následně nutné implementovat do příslušného vnitrostátního právního systému. To mnohdy vyžaduje přijetí nových zákonů nebo změnu zákonů stávajících. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, stanovuje úmluva určité standardy, které mohou státy použít v rámci svého vnitrostátního právního řádu a v mezinárodní spolupráci (Babu, 2006).

Úmluva je členěna na 8 kapitol a 71 článků. V první kapitole jsou zdůrazněny tři hlavní cíle. Těmi jsou především podpora a posílení opatření pro účinnou prevenci a boj proti korupci, podpora mezinárodní spolupráce při prevenci a boji proti korupci, a to včetně vymáhání majetku, a podpora integrity a odpovědnosti při správě veřejného majetku. Druhá kapitola zahrnuje soubor preventivních opatření, která mají zamezit korupci ve veřejném i soukromém sektoru. Mezi tyto opatření patří účinná protikorupční politika, nezávislý protikorupční orgán, transparentnost financování politických stran a volebních kampaní, usnadnění hlášení korupčního jednání ze strany veřejných činitelů, systém přiznávání majetku pro veřejné činitele, transparentnost v systému zadávání veřejných zakázek, regulační a kontrolní režimy zaměřené na předcházení praní peněz atd. (UNCAC, 2023).

Třetí kapitola úmluvy je zaměřena na kriminalizaci korupčního jednání. Konkrétně je zde hovořeno o zavedení trestných činů úplatkářství národních či zahraničních veřejných činitelů, úplatkářství v soukromém sektoru, zneužití veřejné funkce, zpronevěra nebo jiné zneužívání veřejného majetku, praní špinavých peněz apod. V tomto článku je rovněž zmíněno přijetí vhodných opatření zaměřených na ochranu svědků, obětí a oznamovatelů korupčního jednání. Další kapitola je pak zaměřena na spolupráci v této oblasti a stanovuje standardy pro mezinárodní právní pomoc v rámci prověřování a vyšetřování

trestných činů spojených s korupcí, a to zejména s cílem tuto spolupráci zefektivnit a usnadnit (UNCAC, 2023).

Ve své páté kapitole se úmluva zabývá obnovou majetkových poměrů, a to zejména z pohledu odhalování a zajišťování výnosů z trestné činnosti s důrazem na mezinárodní spolupráci. Předposlední kapitola zavazuje smluvní státy k vytvoření nebo zlepšení školících programů pro pracovníky, kteří jsou odpovědní za prevenci a boj proti korupci. Sedmým článkem je zřízena Konference smluvních stran, která během svých setkání zlepšuje spolupráci mezi jednotlivými státy při snaze dosáhnout cílů, které jsou v rámci Úmluvy OSN proti korupci stanoveny. Tato setkání jsou organizována Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNCAC, 2023).

1.2.2 Rada Evropy

Rada Evropy představuje další mezinárodní organizaci zabývající se bojem proti korupci, a to i přes skutečnosti, že se primárně orientuje na dodržování lidských práv a demokracie. Korupce v tomto směru představuje fenomén, který narušuje fungování státu a veřejných orgánů na všech úrovních a je tak klíčovým aktivátorem organizovaného zločinu. Efektivní protikorupční opatření a transparentnost pak mohou posílit právní systém a důvěru v právní stát. Tato organizace má v současnosti 46 členů včetně České republiky, která se stala po rozpadu Československa opětovně členem 30. června 1993. Radou Evropy byla přijata celá řada významných dokumentů, které směřují k potírání korupce (Horník a Žufanová, 2014).

Trestně právní úmluva o korupci byla přijata ve Štrasburku 27. ledna 1999 a nabyla platnost 1. července 2002. ČR úmluvu ratifikovala 8. září 2000. Úmluva je rozdělena do pěti kapitol, které dohromady čítají 42 článků. V první kapitole lze nalézt vymezení některých pojmů, v poslední pak závěrečná ustanovení (Šturma et al., 2003).

Ve druhé kapitole jsou vymezena opatření, která je nutná učinit na národní úrovni. Jedná se především o kriminalizaci širokého spektra specifikovaného jednání. Povinností smluvních států je pak přijetí legislativních opatření, která jsou nutná k trestnímu postihu úmyslného korupčního jednání. Rozsah takového jednání je však velmi značný. Zahrnuje aktivní i pasivní úplatkářství veřejných činitelů na vnitrostátní i mezinárodní úrovni, rovněž takové jednání vůči členům parlamentních shromáždění, soudcům a činitelům mezinárodních soudních orgánů, ale také aktivní i pasivní korupční jednání v soukromém

sektoru, praní špinavých peněz a trestné činy (dále jen „TČ“) páchané v souvislosti s účetnictvím (Sdělení č. 70/2002 Sb. m. s.). S vymezením rozsahu korupčního jednání je také spojeno zavedení účinných, přiměřených a odrazujících sankcí. Významné je v tomto směru zavedení trestní odpovědnosti právnických osob, a to ve smyslu korupčního jednání, které je prováděno ve prospěch právnické osoby jejími statutárními zástupci nebo jinými osobami vystupujícími pod jménem společnosti (Šturma et al., 2003).

Úmluva se ve svém znění zaměřuje také na oblast mezinárodní spolupráce, kdy je kladen důraz na postihování korupčního jednání mající mezinárodní přesah. Cílem úmluvy je rovněž zlepšení spolupráce v oblasti předávání informací o těchto jevech. V neposlední řadě je třeba zmínit ustanovení, která jsou zaměřena na spolupráci orgánů bojujících proti korupci, ochrany svědků a také opatření usnadňující vyšetřování trestné činnosti a zajišťování výnosů z ní získaných. Pokud jde o dohled nad plněním úmluvy smluvními státy, je tímto pověřena Skupina států proti korupci (Šturma et al., 2003; Horník a Žufanová, 2014).

Občanskoprávní úmluva o korupci byla přijata ve Štrasburku 4. listopadu 1999 a nabyla účinnosti 1. listopadu 2003. Českou republikou byla ratifikována 24. září 2003. Jedná se o první mezinárodní dokument, který je zaměřený na boj proti korupci skrze civilní právo. Úmluva se řadí mezi tzv. „non-self-executing“ mezinárodní smlouvy, což znamená, že jejím hlavním účelem není přímo definovat právní instituty, které by se staly přímo použitelnými v rámci jurisdikce jednotlivých smluvních stran. Místo toho úmluva stanoví pouze principy a pravidla boje proti korupci, která jsou povinná pro smluvní strany a je nutné je zavést do svých vlastních právních řádů s ohledem na stávající právní úpravu v této oblasti (Sdělení č. 3/2004 Sb. m. s.; Horník a Žufanová, 2014).

Hlavním cílem úmluvy je pak zajistit dostatečnou právní ochranu osobám, které byly poškozeny v důsledku korupčního jednání. Na rozdíl od Trestně právní úmluvy o korupci, která se zabývá trestněprávními aspekty, se úmluva soustředí zcela na aspekt občanskoprávní. Pod termínem osoba jsou v úmluvě zahrnuty jak fyzické, tak právnické osoby, ale také další právní subjekty, které jsou podle platných právních předpisů způsobilé vystupovat jako smluvní strany (Sdělení č. 3/2004 Sb. m. s.; Horník a Žufanová, 2014).

Občanskoprávní úmluva o korupci se skládá ze tří kapitol. Kapitola I se zaměřuje na opatření, která by měla být přijata na úrovni států. Zejména se jedná o náhradu škody, odpovědnost za způsobenou škodu, promlčecí doby, spoluzavinění a také ochranu zaměstnanců, kteří ohlásí případy korupčního jednání atd. Kapitola II je zaměřena na mezinárodní spolupráci a kapitola III pak obsahuje závěrečná ustanovení. K tomuto je třeba zmínit, že v této části úmluvy je vymezena kontrola plnění závazků, které z úmluvy vyplývají, tímto je stejně jako v případě trestněprávní úmluvy pověřena GRECO (Sdělení č. 3/2004 Sb. m. s.; Horník a Žufanová, 2014).

1.2.3 Evropská unie

Také Evropská unie (dále jen „EU“) bojuje proti korupci nejrůznějšími dokumenty. ČR, jako jeden z členů, je povinna tyto dokumenty přijímat a implementovat je ve stanovené době do svého právního řádu (Horník a Žufanová, 2014).

Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie byla přijata Radou EU v Bruselu dne 26. května 1997 jako součást tehdejšího III. pilíře na základě Smlouvy o Evropské unii. ČR se k této úmluvě připojila dne 17. října 2013 a účinnost pro ni nabyla dne 15. ledna 2014. Podle této úmluvy jsou členské země povinny do právních předpisů začlenit definici jednotlivých oblastí korupce. To se týká případů, kdy členové vlád, parlamentních orgánů, nejvyšších soudů a evropských orgánů (např. Evropské komise, Evropského parlamentu atd.) páchají korupční jednání v souvislosti s výkonem svých funkcí v těchto institucích nebo jsou cílem takového jednání. Účelem úmluvy je bojovat proti korupci mezi veřejnými funkcionáři, kteří pracují jak na úrovni Evropské unie, tak na vnitrostátní úrovni. Protože se jedná o nástroj Evropské unie, existuje zde určitá forma kontroly prostřednictvím Evropského soudního dvora. Tento soud má pravomoc rozhodovat o sporech mezi členskými státy týkajících se implementace a případného výkladu úmluvy (Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, 1995; Horník a Žufanová, 2014).

Úmluva o ochraně finančních závazků Evropských společenství byla přijata Radou EU v Bruselu 26. července 1995 za účelem ochrany finančních zájmů Evropských společenství. Úmluva vstoupila v platnost dne 17. října 2003 (Horník a Žufanová, 2014). Hlavním cílem této úmluvy je zajištění dostatečné a účinné ochrany finančních zájmů EU. K dosažení tohoto cíle definuje úmluva pojem podvodu, který poškozují

nebo ohrožuje finanční zájmy EU. V souvislosti s touto definicí pak úmluva rozlišuje mezi podvodným jednáním v oblasti příjmů a výdajů (Udvarhelyi, 2016).

Členské státy jsou také povinny přijmout vhodná opatření ke kriminalizaci podvodů vůči finančním zájmům EU ve svém trestním právu. Sankce, které jsou za takové jednání stanoveny, se liší dle škody způsobené tímto jednáním. Pokud se jedná o částku nižší než 4000 EUR, mohou státy stanovit i jiné než trestní sankce (např. správní sankce). V případě překročení této hranice jsou pak členské státy povinny stanovit přiměřené a odrazující trestní sankce. V případech, kdy je překročena částka 50 000 EUR, je nutné za podvodné jednání vůči finančním zájmům EU stanovit trest odnětí svobody (Udvarhelyi, 2016).

Úmluva rovněž upravuje trestní odpovědnost vedoucích podniků, obsahuje pravidla o příslušnosti, vydávání a trestním stíhání a mezinárodní spolupráci s tím spojené v souladu se zásadou *ne bis in idem*. V průběhu času bylo zjištěno, že i jiné trestné činy mohou poškodit finanční zájmy EU. Proto byly v letech 1996 a 1997 k úmluvě přijaty tři dodatkové protokoly, které se zabývají kriminalizací aktivní i pasivní korupce, legalizací výnosů z trestné činnosti a trestní odpovědností právnických osob (Udvarhelyi, 2016).

1.2.4 Transparency International

Transparency International je na mezinárodní úrovni jednou z nejvýznamnějších organizací zaměřenou na boj proti korupci. Organizace byla založena v roce 1993 v Berlíně jako reakce na rostoucí povědomí v oblasti škodlivých účinků korupce na společnost a hospodářství (Wang a Rosenau, 2011). Zakladatelem společnosti byl bývalý úředník Světové banky Peter Eigen, který během svého působení ve východní Africe získal povědomí o dopadu korupce na společnost a rozhodl se proti ní bojovat, a to i s ohledem na skutečnost, že na začátku 90. let 20. století byl pojem korupce ve společnosti tabu (Transparency International, 2023a).

V roce 1995 se pak v Londýně konala první mezinárodní konference, která byla zaměřena na vzdělávání a zvyšování povědomí v problematice korupce. Zde byl také poprvé zveřejněn Corruption Perceptions Index (dále jen „CPI“) (Wang a Rosenau, 2011). Index seřadil 45 zemí podle vnímání úrovně korupce ve veřejném sektoru. Zveřejnění tohoto indexu významně zvýšilo povědomí o korupci, jelikož jeho výsledky byly zveřejňovány

médii po celém světě a rovněž vyvolaly snahu jednotlivých zemí o zlepšení výsledků, což vedlo k přijímání protikorupčních opatření (Transparency International, 2023a).

Další významný projekt Transparency International byl spuštěn v roce 1998. Jedná se o iniciativu s názvem Global Corruption Barometr (dále jen „GCB“). Na rozdíl od CPI, který využívá informace z pohledu expertů, představuje GCB nástroj k porozumění tomu, jak korupce v dané zemi ovlivňuje životy běžných občanů a poskytuje přehled o rozsahu korupčního jednání z jejich pohledu. Dalším rozdílem oproti CPI je hodnocení různých oblastí, ve kterých může ke korupčnímu jednání dojít. Jedná se například o zdravotnictví, školství, justici, policii a další (Riaño, 2008).

Z činnosti Transparency International je třeba zmínit také program Advocacy and Legal Advice Centres (dále jen „ALACs“), který ukazuje, že organizace nejen korupci monitorují, ale také proti ní aktivně bojuje. Program byl zaveden v roce 2003. Centra pro advokacii a právní poradenství působí v současné době ve více než šedesáti zemích světa a jejich činnost je zaměřena na poskytování bezplatné právní pomoci a podpory jednotlivcům, kteří se stali obětí nebo svědkem korupce (Transparency International, 2023b).

V průběhu let se organizace stala významným hráčem v boji proti korupci a rozšířila svou působnost do mnoha zemí po celém světě. V současnosti má organizace více než 100 poboček a pracovišť v různých zemích a úzce spolupracuje s mnoha dalšími organizacemi a vládami (Wang a Rosenau, 2011).

1.3 Korupce v trestním zákoníku

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“ nebo „TZ“) účinný od 1. ledna 2010, nezahrnuje výslovně pojem korupce, ale obsahuje trestné činy pod paragrafy 331 až 334 trestního zákoníku, které s korupčním jednáním souvisejí. Tyto ustanovení vycházejí z původních definic trestných činů, které byly uvedeny v trestním zákonu (zákon č. 140/1961 Sb.), a byly následně rozšířeny, a to zejména v oblasti postihující úplatkářství v soukromém sektoru (Novák, 2011; Horník a Žufanová, 2014).

Výše uvedená ustanovení lze nalézt v trestním zákoníku v hlavě X nazvané Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, v dílu 3 s názvem Úplatkářství. Konkrétně se jedná o trestné činy přijetí úplatku (§ 331 TZ), podplácení (§ 332 TZ) a nepřímé úplatkářství (§

333 TZ). Tyto trestné činy jsou pak doplněny o společná ustanovení (§ 334 TZ), ve kterých jsou vymezeny některé pojmy ve vztahu k těmto trestným činům. Je třeba také zmínit, že další skutkové podstaty trestných činů, které postihují korupční jednání, lze nalézt i v jiných částech trestního zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb.; Novák, 2011).

K trestným činům je nutné nejprve vymežit pojem skutkové podstaty trestného činu. Ta zahrnuje objektivní a subjektivní znaky, které určují typovou škodlivost tohoto trestného činu pro společnost a odlišují ho od jiných druhů trestných činů. Tyto znaky tvoří souhrn složek, které charakterizují daný trestný čin. Skutková podstata každého trestného činu je pak tvořena pěti znaky, a to objektem, objektivní stránkou, subjektem, subjektivní stránkou a protiprávností (Mitlöchner, 2014).

Zároveň je v tomto směru nutné také zmínit definice pojmů, které jsou stanoveny v § 334 TZ. Jedním ze zde definovaných pojmů je úplatek (Zákon č. 40/2009 Sb.). Tím se podle § 334 odst. 1 trestního zákoníku rozumí *„neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok“*.

Dalším pojmem, který je v tomto ustanovení vymezen, je úřední osoba. Zde je potřeba zmínit, že tento pojem již vymezen v § 127 TZ. Od roku 2010 pak došlo k dalšímu rozšíření okruhu úředních osob ve vztahu ke všem případům úplatkářství podle § 331 až 333 TZ. Toto rozšíření zahrnuje osoby, které zastávají některou z funkcí v mezinárodních soudních orgánech, mezinárodních nebo nadnárodních organizacích, ale také v rámci právnické osoby, v níž má některý z členských států Evropské unie takový vliv, který působí na obecný zájem, a pokud má úřední osoba pravomoc k řešení těchto záležitostí a korupční jednání je pácháno s využitím této pravomoci. Toto ustanovení představuje přímou implementaci závazku, který vyplývá z Úmluvy o boji proti korupci úředníků Evropského společenství nebo členských států EU (Šámal, 2023).

Poslední z pojmů, který je v tomto paragrafu definován, je obstarávání věcí obecného zájmu. Zde je třeba uvést, že se jedná o pojem širší oproti zájmu veřejnému. Lze tedy konstatovat, že za věc obecného zájmu lze považovat všechny věci, které mají veřejný zájem, a některé věci, které spadají pod zájmy soukromých osob (Pelc, 2012). Obvykle je jedná o výkon veřejné správy a soudnictví. Nicméně do tohoto zahrnout i případy v oblasti zdravotnictví (jako je posunutí na přední pozice v rámci operačního plánu),

školství (poskytnutí informací o přijímacím řízení) nebo sportu (domluvené výsledky) (Šámal, 2023; Transparency International, nedatováno).

1.3.1 Přijetí úplatku

Trestný čin přijetí úplatku je zaměřen na tzv. pasivní úplatkářství. Z toho vyplývá, že úplatek je v dispozici protistrany (Horník a Žufanová, 2014). Podle § 331 odst. 1 trestního zákoníku se trestného činu přijetí úplatku dopustí ten, „*kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek*“. Podle § 331 odst. 2 trestního zákoníku se trestného činu přijetí úplatku dopustí také ten, „*kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá*“.

K tomuto je nutné uvést, že výše uvedená ustanovení představují dvě samostatné skutkové podstaty. Prvním odstavcem je kriminalizováno jednání, při kterém pachatel přijímá korupční jednání, které vzniklo nezávisle na jeho vůli (pasivně). Znakem *přijetí úplatku* se rozumí skutečnost, že pachatel neoprávněnou výhodu skutečně získal (Šámal, 2023; Horník a Žufanová, 2014). Není však rozhodující, zda pachatel přijme úplatek před, během nebo po obstarání věci obecného zájmu (Šámal, 2023). Znakem *dá si slíbit úplatek*, se rozumí forma přípravy trestného činu, která je však v tomto případě brána jako předčasně dokonáný trestný čin. K povýšení na dokonáný trestný čin je v tomto případě přistupováno z důvodu vysoké společenské škodlivosti. K tomuto znaku je rovněž nutné zmínit, že není rozhodující, zda je slib splněn. Je však nutné, aby pachatel s nabídkou výslovně nebo konkludentně souhlasil (Horník a Žufanová, 2014; Šámal, 2023).

Druhý odstavec trestného činu přijetí úplatku představuje skutkovou podstatu trestného činu kriminalizující aktivní jednání pachatele (Horník a Žufanová, 2014). Pokud pachatel sám inicioval nabídnutí úplatku nebo slib úplatku, je splněn znak *úplatek žádá*. Není však nutné, aby pachatel explicitně požadoval úplatek. Postačí, když vytvoří situaci, která naznačuje, že o úplatek má zájem, a pokud pak obdrží nabídku úplatku, neodmítne ji a výslovně nebo implicitně s ní souhlasí. I v případě této skutkové podstaty není nutné, aby byl slib úplatku naplněn (Šámal, 2023).

Ve třetím a čtvrtém odstavci jsou uvedeny tzv. kvalifikované skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku. K těm je přistupováno v případě prokázání tzv. kvalifikačních

okolností, které podmiňují užití těchto podstat. V případě třetího odstavce je jednou z těchto okolností úmysl opatřit značný prospěch sobě nebo jinému (Horník a Žufanová, 2014). Z ustanovení § 138 odst. 1, 2 trestního zákoníku plyne, že značný prospěch je prospěch, který dosahuje částky nejméně 1 000 000 Kč. Druhá okolnost, která podmiňuje užití kvalifikované skutkové podstaty definované ve třetím odstavci, je, že trestný čin je spáchán úřední osobou (Šámal, 2023). Definice úřední osoby již byla zmíněna v kapitole 1.3. V případě čtvrtého odstavce jsou kvalifikačními okolnostmi úmysl opatřit prospěch velkého rozsahu sobě nebo jinému, kdy v tomto případě se jedná o prospěch dosahující částky nejméně 10 000 000 Kč, a spáchání činu úřední osobou, a to v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch (Horník a Žufanová, 2014; Šámal, 2023).

1.3.2 Podplacení

Trestný čin podplacení je zaměřen na tzv. aktivní úplatkářství, z čehož vyplývá, že úplatek je nabízen, slibován nebo poskytnut přímo pachatelem tohoto trestného činu (Horník a Žufanová, 2014). Podle § 332 odst. 1 trestního zákoníku se trestného činu podplacení dopustí ten, „*kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného*“.

Obecně lze uvést, že uvedený čin může být spáchán ve třech různých formách. Znakem *poskytnutí úplatku* je přímé předání úplatku ve formě peněžních prostředků nebo jiné materiální hodnoty korumpovanému. K tomuto je potřeba zmínit, že úplatkem v tomto směru může být i nepřímo poskytnutá materiální nebo jiná výhoda nebo také poskytnutá protislužba. *Nabídnutí úplatku* představuje jednání, při kterém pachatel projevil ochotu poskytnout úplatek s cílem zajistit splnění svého požadavku při obstarání věci obecného zájmu nebo v souvislosti s podnikáním. Tento návrh může být vyjádřen jak výslovně, tak i konkludentně. S ohledem na časové okolnosti lze nabídku úplatku formulovat tak, že bude naplněna ihned po jejím přijetí nebo v budoucnosti v určité dohodnuté době. *Slib úplatku* označuje závazek pachatele o poskytnutí úplatku, a to za předpokladu, že jeho požadavku na obstarání věci obecného zájmu nebo související s podnikáním bude vyhověno. Slib je ve většině případů oproti nabídce méně konkrétní a je směřován

výhradně do budoucna, kdy dojde ke splnění určité podmínky (Horník a Žufanová, 2014; Šámal, 2023).

Stejně jako v případě trestného činu přijetí úplatku jsou i u tohoto trestného činu v druhém odstavci uvedeny kvalifikované skutkové podstaty. Okolností, která vede k jejímu užití, je v tomto případě úmysl opatřit značný prospěch sobě nebo jinému, úmysl způsobit značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek. V případě stanovení značného prospěchu nebo značné škody je opět nutné vycházet z ustanovení § 138 odst. 1, 2 TZ, přičemž jejich hodnota musí být nejméně 1 000 000 Kč. V případě jiného zvlášť závažného následku hovoříme o následku, který je svou závažností alespoň srovnatelný se značnou škodou. Druhá okolnost, která podmiňuje užití kvalifikované skutkové podstaty definované ve druhém odstavci, je skutečnost, že trestný čin je spáchán vůči úřední osobě. (Šámal, 2023).

1.3.3 Nepřímé úplatkářství

Trestný čin nepřímé úplatkářství je zaměřen na tzv. úplatnou intervenci, která je směřována výhradně na výkon pravomoci úřední osoby (Horník a Žufanová, 2014). Podle § 333 odst. 1 trestního zákoníku se trestného činu nepřímé úplatkářství dopustí ten, „*kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil*“. Podle § 333 odst. 2 trestního zákoníku se tohoto trestného činu dopustí také ten, „*kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek*“.

Z uvedeného je zřejmé, že u trestného činu nepřímé úplatkářství, můžeme rozlišit dvě základní skutkové podstaty. Prvním odstavcem je kriminalizováno jednání, které lze označit jako pasivní nepřímé úplatkářství. Pachatel v takovém případě žádá nebo přijímá úplatek pod příslibem působení svého nebo jiného na úřední osobu. Je třeba zmínit, že není rozhodující, zda k tomuto působení skutečně došlo, a pokud ano, zda bylo úspěšné (Horník a Žufanová, 2014). Významná je v tomto směru také míra součinnosti mezi osobou, která žádala nebo přijala úplatek a mezi samotnou úřední osobou. Je-li totiž mezi oběma osobami součinnost, nejedná se o spáchání trestného činu nepřímého úplatkářství, nýbrž účastenství podle § 24 odst. 1 TZ na trestném činu přijetí úplatku (Šámal, 2023).

Druhý odstavec pak představuje skutkovou podstatu postihující přímo osobu, která úplatek poskytla, nabídla nebo slíbila. Takové jednání označujeme jako aktivní nepřímé úplatkářství (Horník a Žufanová, 2014).

1.3.4 Trestné činy související s korupčním jednáním

V rámci trestního zákoníku lze v hlavě X nalézt oddíl 3 s názvem Trestné činy úředních osob. Zde se konkrétně jedná o trestné činy zneužití pravomoci úřední osoby (§ 332 TZ) a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 333 TZ). Ty se v rámci některých zjištěných korupčních aktivit vyskytují v jednočinném souběhu s trestnými činy přijetí úplatku, podplacení nebo nepřímé úplatkářství (Šámal, 2023).

Podle § 329 odst. 1 písm. a) až c) trestního zákoníku se trestného činu **zneužití pravomoci úřední osoby** dopustí „*úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, překročí svou pravomoc, nebo nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci*“.

Ze samotné definice vyplývá, že uvedeného trestného činu se lze dopustit ve třech různých formách. Znakem *vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu* se rozumí činnost, při které pachatel jedná úmyslně v nesouladu s právní normou nebo se vyhýbá jejímu dodržování. *Překročení své pravomoci* nastává v situaci, kdy úřední osoba provádí úkony, které sama nemá právo vykonávat, neboť jsou v pravomoci někoho jiného, tj. jiné úřední osoby nebo jiného orgánu. Jako překročení pravomoci je ovšem také vnímáno jednání, které je prováděno bez zvláštního zmocnění, přestože je ho k tomuto třeba. *Nesplnění povinnosti* vychází ze skutečnosti, že úřední osoba nedodrží povinnost, která je jí dána zákonem nebo jiným právním předpisem a je případně blíže specifikována v rámci jejích pracovních nebo funkčních povinností. Nedodržení je tedy chápáno jako opomenutí (Vicherek, 2017; Šámal, 2023).

K výše uvedeným formám podle § 329 odst. 1 písm. a) až c) trestního zákoníku je nutno uvést, že jedním jednáním nelze spáchat více forem, neboť se vzájemně vylučují. Pokud tedy dojde ke spáchání tohoto trestného činu ve více formách, jedná se o samostatné útoky, které v případě účelové i časové souvislosti lze kvalifikovat jako pokračující trestný čin (Vicherek, 2017; Šámal, 2023).

Ve druhém a třetím odstavci pak nalezneme kvalifikované skutkové podstaty. V rámci třetího odstavce je okolností, která vede k jejímu užití, opatření prospěchu velkého rozsahu nebo způsobení škody velkého rozsahu. Stejně jako v případě kvalifikovaných podstat u korupčních trestných činů je i v tomto případě nutné vycházet z ustanovení § 138 odst. 1, 2 TZ, kde je stanovena výše škody, respektive prospěchu velkého rozsahu na částku 10 000 000 Kč (Zákon č. 40/2009 Sb.; Šámal, 2023).

V rámci druhého odstavce je uvedeno hned několik okolností, které vedou k užití kvalifikované skutkové podstaty. Těmi jsou opatření značného prospěchu nebo způsobení značné škody. Jak již bylo uvedeno v kapitole 1.3.2, ty jsou stanoveny na částku 1 000 000 Kč. Další z okolností je spáchání činu proti jiné osobě z důvodů rasových, etnických, národnostních, politických nebo náboženských (Šámal, 2023).

V případě, že jednání pachatele vede ke způsobení vážné poruchy, která omezuje příslušný státní, samosprávný nebo jiný orgán v jeho činnosti, užije se také kvalifikované skutkové podstaty. K tomuto je nutno také uvést, že k vážné poruše nemusí dojít přímo v orgánu, ve kterém pachatel činnost vykonává, ale může být způsobena v orgánu, který je tomuto nadřazen, podřízen nebo s ním spolupracuje. To platí i v případech, kdy ke způsobení vážné poruchy dojde ve vztahu k právnické nebo podnikající fyzické osobě. I v tomto případě musí být tyto subjekty omezeny na jejich schopnosti řádně plnit svou činnost (Šámal, 2023).

Poslední okolností podle § 329 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku je spáchání činu „*zneužívaje bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného*“. V tomto případě je bezbrannost chápána jako stav, který znemožňuje osobě se adekvátně bránit vůči jednání pachatele. To může být zapříčiněno špatným zdravotním stavem, požitím alkoholu nebo jiných návykových látek nebo stářím. V případě závislosti je osoba omezena ve svobodném rozhodování z důvodu určitého odkázání na pachatele. Ke stejnému omezení dochází i v případě tísně, kde jsou však příčinou vnější nepříznivé vlivy, které mají přechodný charakter (Zákon č. 40/2009 Sb.; Šámal, 2023).

Rozumová slabost představuje snížení intelektuálních schopností pod běžnou úroveň, což způsobuje, že osoba nedokáže adekvátně posoudit situaci a efektivně bránit své zájmy. Obdobně je chápána nezkušenost, kterou lze všeobecně posuzovat jako nedostatečnou zralost vedoucí k omezenému porozumění souvislostí a adekvátnímu jednání (Šámal, 2023).

Podle § 330 odst. 1 trestního zákoníku se trestného činu **maření úkolu úřední osoby z nedbalosti** dopustí „úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu“. Zmařením splnění důležitého úkolu je jednání, které brání dokončení úkolu v daném časovém rámci. O *podstatném ztížení splnění důležitého úkolu* hovoříme v případě, kdy jsou vytvořeny podmínky, které vyžadují vyšší úsilí, čas nebo zdroje než obvykle, aby byl úkol úspěšně dokončen. Zda lze úkol považovat za důležitý závisí na jeho významu z hlediska dané instituce, orgánu veřejné moci či právnické nebo podnikající fyzické osoby, v níž úřední osoba vykonává činnost nebo ke které se splnění úkolu vztahuje (Šámal, 2023).

Stejně jako v případě trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby nalezneme i u tohoto trestného činu ve druhém a třetím odstavci kvalifikované skutkové podstaty. V rámci druhého odstavce jsou okolnostmi, které vedou k jejich užití, způsobení vážné poruchy v činnosti orgánu veřejné moci nebo v činnosti právnické či podnikající fyzické osoby a také způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu pro jinou osobu. V rámci třetího odstavce jsou vymezeny další okolnosti podmiňující užití kvalifikovaných skutkových podstat, kterými jsou v tomto případě způsobení škody velkého rozsahu nebo zajištění prospěchu velkého rozsahu pro jinou osobu (Šámal, 2023).

2 Protikorupční orgány

V boji proti korupci hrají klíčovou roli protikorupční orgány, jejichž úkolem je prevence a odhalování korupčních aktivit a také postih jedinců, kteří se do takových aktivit zapojují. V rámci kapitoly jsou uvedeny jak protikorupční orgány na mezinárodní úrovni, tak zejména ty působící v České republice, jejichž činnost přímo působí na Policii České republiky (dále jen „PČR“).

2.1 Skupina států proti korupci

Skupina států proti korupci (GRECO) byla založena v roce 1999 Radou Evropy za účelem zlepšení boje proti korupci, a to zejména zajištěním dodržování standardů, které byly Radou Evropy v této oblasti přijaty (Rau, 2011). GRECO také pomáhá identifikovat nedostatky v oblasti národní protikorupční politiky a podněcuje nezbytné legislativní a institucionální změny. Rovněž také nabízí možnost sdílení osvědčených

metod a postupů týkajících se prevence a odhalování korupčního jednání mezi jednotlivými zeměmi (Council of Europe, 2023a).

Členství ve skupině GRECO není omezeno pouze na členské státy Rady Evropy. Ke skupině GRECO automaticky přistupují státy, které ratifikovaly trestně právní nebo občanskoprávní úmluvu o korupci, neboť GRECO zajišťuje hodnocení závazků z těchto dohod plynoucích. Členství je však umožněno i ostatním státům, které se ke skupině mohou připojit cestou generálního tajemníka Rady Evropy (Council of Europe, 2023a).

Hlavní činností GRECO je monitorování svých členů prostřednictvím dynamického procesu vzájemného hodnocení. Toho se účastní všichni členové a rovněž se mu bez omezení podrobují. Samotný proces hodnocení probíhá v cyklech, tzv. hodnotících kolech, každé z nich se věnuje konkrétnímu tématu. První hodnotící kolo GRECO bylo zaměřeno na nezávislost, specializaci a prostředky národních orgánů zapojených do prevence a boje proti korupci. Zabývalo se také rozsahem imunity veřejných činitelů před vyšetřováním, stíháním nebo posuzováním korupčního jednání. Ve druhém kole byla hodnocena oblast vyhledávání a zajišťování výnosů z trestné činnosti, prevence a odhalování korupce ve veřejné správě a rovněž postavení právnických osob v korupčním jednání (Council of Europe, 2023b).

Další hodnotící kolo GRECO bylo zaměřeno na inkriminací stanovenou Trestněprávní úmluvou o korupci a transparentností financování stran. Ve čtvrtém kole pak byla hodnocena prevence korupce ve vztahu ke členům parlamentu, soudcům a státním zástupcům. ČR byla hodnocena v rámci všech výše uvedených hodnotících kol, kdy výstupem tohoto hodnocení je vždy hodnotící zpráva, která konstatuje soulad nebo nesoulad legislativy a praxe se standardy Rady Evropy. V závěru jsou rovněž uvedena doporučení, která je třeba přijmout pro zlepšení situace v dané oblasti a která je nutné přijmout do 18 měsíců (Council of Europe, 2023c).

V rámci pátého hodnotícího kola zaměřeného na prevenci korupce a podporu integrity v ústřední vládě a v orgánech činných v trestním řízení navštívila v listopadu 2022 ČR delegace GRECO. Do současné doby nebyla vypracována hodnotící zpráva, která bude následně přezkoumána na plenárním zasedání. Toto je plánováno v polovině roku 2023 (Council of Europe, 2023c).

2.2 Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí

Tato rada byla zřízena usnesením vlády č. 629 ze dne 30. června 2014 a je stálým poradním orgánem vlády v oblasti boje s korupcí. Rada se zabývá koordinací a hodnocením opatření v boji proti korupci a na základě získaných poznatků v této oblasti předkládá vládě návrhy na přijetí opatření vedoucích ke snížení rizika korupce v rámci veřejné správy a zvýšení transparentnosti této činnosti. Rada rovněž vykonává kontrolu a koordinuje činnost při plnění úkolů, které byly přiděleny jednotlivým resortům v souladu se schválenou vládní koncepcí v boji proti korupci a jejími následnými akčními plány (Vláda ČR, 2022).

2.2.1 Vládní koncepce boje s korupcí

Vládní koncepce boje proti korupci na léta 2023 až 2026 byla schválena usnesením vlády č. 228 ze dne 5. dubna 2023. Jedná se o dokument zahrnující střednědobou strategii vlády v oblasti protikorupční politiky, jehož cílem je shrnout institucionální a obsahový rámec této oblasti. V tomto směru je kladen velký důraz na protikorupční opatření, která vyplývají z mezinárodních závazků nebo byla České republice uložena mezinárodními organizacemi v rámci hodnotících mechanismů (Vláda ČR, 2023).

Vládní koncepce boje proti korupci na léta 2023 až 2026 (2023, str. 5) definuje čtyři hlavní oblasti protikorupční politiky, kterými jsou „výkonná a nezávislá veřejná moc, transparentnost a otevřený přístup k informacím, hospodárné nakládání s majetkem státu a rozvoj občanské společnosti“.

V oblasti výkonné a nezávislé veřejné moci jsou v rámci koncepce zmíněny tři podoblasti. První z nich je oblast státní správy. V tomto směru vláda už ve svém programovém prohlášení zakotvila snahu o efektivnější činnost orgánů státní správy, jejich otevřenost a posilování kompetencí. Pro dosažení tohoto cíle byla přijata novela zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě ve znění pozdějších předpisů, která přináší usnadnění a zrychlení procesu přijímání do státní správy a také změny v organizační struktuře některých orgánů. V rámci další novelizace je rovněž plánována celková modernizace služebních vztahů, která má zajistit moderní, otevřený, efektivní a flexibilní systém státní správy. S tím je spojeno i důsledné vyhodnocování souvisejících korupčních rizik, což vede k rozvoji Rámcového rezortního interního protikorupčního

programu a zavádění účinných protikorupčních opatření v rámci jednotlivých úřadů (Vláda ČR, 2023).

Druhá podoblast, která je z pohledu státní správy zmiňována v rámci koncepce, vyplývá z doporučení, která byla České republice uložena GRECO v rámci čtvrtého hodnotícího kola. Ta jsou zaměřena na prevenci korupce v oblasti soudů, státních zastupitelství a také parlamentu. Opatření jsou konkrétněji upřesněna v jednotlivých akčních plánech. V době vytvoření koncepce rovněž probíhá páté hodnotící kolo GRECO, které se zaměřuje na hodnocení centrální úrovně státní správy. Po jeho dokončení a vydání doporučení bude nutné i tyto řádně vyhodnotit a přijmout účinná opatření, která budou rovněž prezentována prostřednictvím akčních plánů (Vláda ČR, 2023).

Poslední podoblast státní správy, na niž se koncepce zaměřuje, jsou orgány činné v trestním řízení. Zde je významnou připravovaná novela zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství ve znění pozdějších předpisů, kde reaguje na čtvrté hodnotící kolo GRECO a z něj vyplývající doporučení. Nejvýznamnějšími opatřeními této novely jsou zavedení funkčních období státních zástupců, stanovení pravidel pro výběrový proces a také podmínky, za kterých lze státního zástupce odvolat. V této oblasti je rovněž připravována novela zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů ve znění pozdějších předpisů, která má zavést opatření vedoucí k upevnění odpovědnosti státních zástupců (Vláda ČR, 2023).

Další hlavní oblastí definovanou v rámci koncepce je transparentnost a otevřený přístup k informacím. Ta vymezuje celkem šest podoblastí, a to návrh regulace lobbování, střet zájmů, dotace poskytované z národních zdrojů, otevřená data, partnerství pro otevřené vládnutí a evidence skutečných majitelů. Návrh regulace lobbování zahrnuje přijetí pravidel pro lobbování a jejich zakotvení ve formě zákona. S tím je spojen návrh zákona o lobbování, o kterém již bylo hovořeno v kapitole 1.1.3 (Vláda ČR, 2023).

Podoblast střetu zájmů zahrnuje příslib zajištění novely zákona o střetu zájmů, jejímž cílem je omezit kumulaci funkcí v oblasti politiky, ekonomie či médií. To má zajistit transparentní průběh politické a hospodářské soutěže. Uvedená novela je však v současné době předmětem diskuzí a její konkrétní podoba není známa. Protikorupční opatření zaměřená na tuto oblast jsou prioritně zaměřena na soudce, státní zástupce a také zaměstnance veřejného sektoru a zahrnují odborné konference a osvětovou činnost (Vláda ČR, 2023).

Dotace poskytované z národních zdrojů pak vyžadují přijetí takových opatření, která přispějí ke zvýšení transparentnosti při nakládání s veřejnými financemi. K tomuto má napomoci zejména zavedení veřejné evidence dotací, v níž obsažené informace mají být provázány s evidencí skutečných majitelů tak, aby bylo možné dohledat konečného příjemce veřejných prostředků. K tomuto je rovněž nutné provádět vyhodnocení efektivity evidence skutečných majitelů a v případě zjištění nedostatků provést patřičné legislativní či nelegislativní změny (Vláda ČR, 2023).

V podoblasti otevřených dat je hlavní snaha o urychlení procesu otevírání dat v rámci všech úřadů veřejné správy. To má urychlit jejich spolupráci, a to zejména z toho důvodu, že strategické a jiné materiály, které jsou jednotlivými úřady vytvářeny, budou centrálně dostupné ostatním úřadům a také veřejnosti. ČR je rovněž aktivním členem iniciativy Partnerství pro otevřené vládnutí, která má klíčový význam v oblasti transparentnosti a otevřeného přístupu k informacím. Z koncepce vyplývá snaha o rozvíjení tohoto členství, a to zejména v souladu s aktivitami Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Vláda ČR, 2023).

Hospodárné nakládání s majetkem státu je další oblastí, na kterou je koncepce zaměřena. V rámci tohoto jsou Vládní koncepcí boje proti korupci na léta 2023 až 2026 (2023, str. 8–10) vymezeny konkrétní podoblasti, mezi něž patří *„veřejné zadávání, návrhy zákonů posilující transparentnost, efektivitu úřadů a také hospodárnější nakládání se státním majetkem a opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu, řízení a kontrola veřejných financí a opatření v boji s podvody a korupcí v rámci fondů Evropské unie“*.

Veřejné zadávání zahrnuje novelu zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek ve znění pozdějších předpisů a s tím spojenou reformu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, která má zvýšit jeho vliv v oblasti metodiky pro tuto problematiku. Zároveň je také snaha o zapojení široké veřejnosti do monitoringu této problematiky, čímž má být zajištěna protikorupční odolnost. Z důvodu zvýšení transparentnosti, digitalizace a efektivnosti státní správy jsou připravovány návrhy některých zákonů, které mají snížit nežádoucí jevy v oblastech, kde se mohou hodně vyskytovat korupční aktivity. Jedná se o novely zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů a o návrhy zákonů o veřejných zakázkách, o odnětí nebo omezení práva k pozemku

nebo ke stavbě (tzv. zákon o vyvlastnění) a také návrh energetického zákona. V tomto směru je rovněž připravována novela zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ve znění pozdějších předpisů (Vláda ČR, 2023).

Poslední oblastí, která je řešena v rámci koncepce, je rozvoj občanské společnosti. V rámci této je stěžejní podoblast ochrany oznamovatelů protiprávního jednání. K té má přispět implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob, které jsou oznamovateli porušení práv EU. Výsledkem má být schválení komplexního právního rámce, který efektivně chrání oznamovatele protiprávního jednání. Tato ochrana má potenciál významně přispět k prevenci, odhalování a trestání protiprávního jednání, a tím chránit důležité veřejné zájmy (Vláda ČR, 2023).

Ministerstvo spravedlnosti bude zároveň právní úpravu doplňovat o aktivity, které mají ve společnosti zvýšit povědomí o prospěchu této úpravy a zároveň obecně informovat o nutnosti ochrany oznamovatelů protiprávního jednání. To zahrnuje zejména zřízení oznamovacího systému u vybraných subjektů a osvětu v rámci obyvatelstva. K tomu má napomoci zejména mediální kampaň, odborné konference a také školení vybraných zaměstnanců veřejné správy (Vláda ČR, 2023).

2.3 Stálá protikorupční komise Policie České republiky

V roce 2015 byla na základě rozkazu policejního prezidenta č. 210 vytvořena stálá protikorupční komise Policie České republiky, aby vykonávala úkoly spojené s vládním programem boje proti korupci a s interním protikorupčním programem resortu. Komise slouží jako poradní orgán policejního prezidenta v oblasti koordinace a metodiky protikorupčních opatření uvnitř resortu (Policie ČR, 2023a).

V rámci své hlavní činnosti komise vypracovává, projednává a předkládá policejnímu prezidentovi různé způsoby a metody provádění interního protikorupčního programu resortu a zároveň se aktivně podílí na jeho realizaci. V této problematice pak jednotlivým útvarům PČR poskytuje metodickou činnost při zavádění protikorupčních opatření a rovněž kontroluje jejich správnou aplikaci (Policie ČR, 2023a).

Komise v rámci své činnosti rovněž detekuje původce a příčiny korupčního jednání, provádí patřičné analýzy s tím spojené a předkládá návrhy účinných preventivních opatření. V neposlední řadě pak komise aktivně přispívá k zajišťování procesu

informování veřejnosti o jejích právech při kontaktu s policisty nebo zaměstnanci PČR a také uveřejňuje zjištěné případy korupčního jednání. Veškerá činnost komise je prováděna ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, orgány veřejné správy, nevládními organizacemi atd. (Policie ČR, 2023a).

2.3.1 Interní protikorupční program Policie České republiky

Interní protikorupční program PČR byl vydán dne 22. června 2020 rozkazem policejního prezidenta č. 140, a to v souladu s rezortním interním protikorupčním programem Ministerstva vnitra, který poskytuje prostředky a instrukce pro vytváření a podporování protikorupčního prostředí a řízení rizik spojených s korupcí ve všech organizacích a částech Ministerstva vnitra. Rezortní interní protikorupční program Ministerstva vnitra byl vydán dne 30. srpna 2019 na základě pokynu ministra vnitra č. 33. Program je založen na současném znění Rámcového rezortního interního programu, který byl schválen vládou (Policejní prezidium ČR, 2020).

Interní protikorupční program PČR spočívá na pěti základních principech boje proti korupci, a to v podpoře a zlepšování protikorupčního klimatu, transparentnosti, řízení korupčních rizik a monitorování kontrol, postupech při podezření na korupci a vyhodnocování interního protikorupčního programu policie (Policejní prezidium ČR, 2020).

V rámci podpory a zlepšování protikorupčního klimatu je hlavním cílem snižování motivace příslušníků a zaměstnanců policie účastnit se korupčních aktivit a také zvyšování pravděpodobnosti, že takové jednání bude odhaleno. Jedním z nástrojů k naplnění tohoto cíle je propagace protikorupčního postoje vedoucími pracovníky. Tímto postojem je chápána nejen vlastní bezúhonnost, ale také striktní dodržování právních a interních předpisů, kladení důrazu na ochranu státního majetku, upozorňování na význam etických zásad a jejich dodržování při výkonu pracovních povinností. Dále by měl vedoucí pracovník propagovat odmítání korupčních aktivit a také dostatečně prošetřit veškerá podezření spojená s korupčními aktivitami a přijmout vhodná opatření, jako jsou trestní stíhání, kázeňské řízení a další preventivní kroky, pokud jsou prokázány korupční skutečnosti. Jedním z dosud nejčastěji používaných způsobů, zejména v soukromém sektoru, je aktivní zapojení vedoucích pracovníků do školení zaměřených na protikorupční problematiku. Tento přístup umožňuje příslušníkům a zaměstnancům osobní setkání s protikorupčním postojem svých nadřízených. Příslušníci a zaměstnanci

jsou informováni o konkrétních situacích, které se v jejich organizaci vyskytly včetně toho, jak byly řešeny a jaké měly důsledky (Ministerstvo vnitra ČR, 2019; Policejní prezidium ČR, 2020).

Dalším nástrojem pro podporu a zlepšení protikorupčního klimatu je podpora a šíření hodnot čestnosti a etického chování a stanovení standardů žádoucího a nežádoucího jednání. Etický kodex stanovuje pravidla pro chování a povinnosti zaměstnanců, které nejsou stanoveny zákony ani interními předpisy. Jeho uplatňování zahrnuje aktivní šíření a hodnocení jeho účinnosti (Ministerstvo vnitra ČR, 2019). V rámci PČR jsou nejvýznamnějšími dokumenty Etický kodex Policie České republiky a Etický kodex zaměstnance Ministerstva vnitra (Policejní prezidium ČR, 2020). V těchto kodexech jsou stanoveny zásady etického chování příslušníků a zaměstnanců policie. Jejich implementace spočívá v aktivní propagaci a vyhodnocování jejich účinnosti. Při výkonu svých oprávnění a povinností jsou příslušníci a zaměstnanci policie povinni jednat v souladu s těmito etickými kodexy (Policejní prezidium ČR, 2020). Porušení etických kodexů pak musí být vnímáno jako porušení povinností, které jsou vymezeny interními předpisy (Ministerstvo vnitra ČR, 2019).

K podpoře a zlepšení protikorupčního klimatu v rámci Policie České republiky má rovněž sloužit vzdělávání příslušníků a zaměstnanců. V rámci protikorupčních seminářů jsou vysvětlována pravidla etiky a zlepšovány schopnosti identifikovat znaky korupce takovým způsobem, aby přispěly k adekvátnímu řešení situace, kdy je příslušník nebo zaměstnanec policie při výkonu své pravomoci vystaven korupčnímu jednání. Semináře jsou rovněž zaměřeny na postupy, které je nutné učinit v případě podezření na korupční jednání nebo v případě vytvoření korupčního prostředí. Ty pak umožňují příslušníkům a zaměstnancům policie vhodně reagovat a zabránit osobám podezřelým z korupčního jednání, aby zmařily prokazování tohoto jednání (Policejní prezidium ČR, 2020).

Vzdělávání v oblasti protikorupční problematiky je zajišťováno u nových příslušníků policie v rámci základní odborné přípravy. V případě děle sloužících policistů je pak možné zúčastnit se kurzů s touto problematikou. Jedná se zejména o jednodenní kurz *Problematika korupce – policista*, který je určen pro všechny příslušníky, kteří se mohou při výkonu služby setkat s nabídkou korupčního jednání. Kurz je zajišťován Útvarem policejního vzdělávání a služební přípravy nebo školními

policejními středisky v rámci příslušných krajských ředitelství policie. Další možností vzdělávání je pak kurz *Problematika korupce pro vedoucí pracovníky Policie ČR*, který je zajišťován Vyšší policejní školou a Střední policejní školou Ministerstva vnitra v Praze v e-learningové podobě a je určen zejména vedoucím pracovníkům policie (Policejní prezidium ČR, 2020).

Za účelem podpory a zlepšení protikorupčního klimatu je rovněž zřízen systém pro oznámení podezření na korupci. Tento má příslušníkům a zaměstnancům poskytnout důvěru v jeho využívání, tak aby se cítili po oznámení korupčního jednání bezpečně. Systém je rovněž nutné aktivním způsobem propagovat cestou vedoucích pracovníků (Ministerstvo vnitra ČR, 2019). V rámci policie lze k upozornění na korupční jednání využít písemné podání, které je zasláno na odbor vnitřní kontroly policejního prezidia nebo kontrolnímu útvaru či pracovišti příslušného útvaru. K oznámení lze rovněž použít emailové adresy a telefonní linky uvedených pracovišť nebo osobně upozornit jejich příslušníky či zaměstnance (Policejní prezidium ČR, 2020).

Se systémem pro oznámení podezření na korupci přímo souvisí ochrana osob, které toto oznámení učiní. Ty nesmí být v důsledku svého oznámení postíženy, znevýhodněny nebo vystaveny nátlaku. Rovněž je nutné zaručit jejich anonymitu, pokud to není v rozporu s řádným prověřením oznámení. V tomto směru je ochrana oznamovatele, který je příslušníkem policie, zaručena za přispění zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů, který vyžaduje formalizované správní řízení pro veškerá zásadní personální rozhodnutí v oblasti služebního poměru. Toto řízení je pak přezkoumatelné za užití řádných i mimořádných opravných prostředků (Policejní prezidium ČR, 2020).

Druhým ze základních principů interního protikorupčního programu Policie České republiky je transparentnost. Díky ní je zajištěna kontrola hospodaření jak ze strany příslušníků a zaměstnanců policie, tak i ze strany široké veřejnosti. To vede ke zvýšení pravděpodobnosti odhalení korupčního jednání, což odrazuje osoby od páčání takového jednání (Ministerstvo vnitra ČR, 2019; Policejní prezidium ČR, 2020).

Mezi transparentní postupy lze zařadit zveřejňování informací o veřejných prostředcích. V rámci policie jsou informace průběžně uveřejňovány na internetových stránkách policejního prezidia a jednotlivých krajských ředitelství policie. Podle přílohy k Rozkazu Policejního prezidenta č. 140/2020 (str. 9) se jedná o:

- „informace o rozpočtu,
- informace vztahující se k výběru dodavatelů, včetně veřejných zakázek,
- informace vztahující se k poskytování dotací nebo návratných finančních instrumentů,
- informace vztahující se k nakládání s majetkem státu, s nímž má policie právo hospodařit,
- informace o uskutečněných veřejných zakázkách včetně veřejných zakázek malého rozsahu,
- uzavřené smlouvy, včetně dodatků,
- informace o zveřejňovaných poradcích a poradních orgánech, a to v rozsahu schváleném vládou České republiky“.

K podpoře transparentnosti přispívá rovněž uveřejňování informací o systému rozhodování. To zahrnuje informace o struktuře policie, kontakty na vedoucí pracovníky až do úrovně vedoucích jednotlivých oddělení a rovněž informace o jejich kompetencích. Uvedené informace jsou zveřejňovány podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů (Ministerstvo vnitra ČR, 2019; Policejní prezidium ČR, 2020).

V rámci transparentnosti je sjednoceno začlenění protikorupčních informací na webové stránky policie. Zde je zřízena sekce s názvem STOP KORUPCI, kde je trvale zveřejněn text o problematice korupce a rovněž jsou zde poskytnuty základní informace o aktivitách v boji proti korupci. V sekci lze nalézt také aktuální protikorupční program, etické kodexy a jsou zde uvedeny kontakty sloužící k oznámení podezření na korupční jednání (Policejní prezidium ČR, 2020).

Mezi základní principy interního protikorupčního programu Policie České republiky patří také řízení korupčních rizik a monitoring kontrol, který napomáhá k odhalení oblastí s vyšším potenciálem korupčního jednání a zároveň v těchto oblastech prověřuje a posiluje fungování kontrolních mechanismů. Pro účinné řízení korupčních rizik je nutné nejprve analyzovat korupční rizika. V rámci analýzy jsou identifikovány a kvantifikovány hrozby a je stanovena pravděpodobnost rizika a jeho dopadů. V další fázi je pak vyhodnocena významnost jednotlivých korupčních rizik, což je důležité z pohledu nalezení způsobu k jejich zvládnutí. Míru významnosti je důležité stanovit zejména z toho důvodu, že všem rizikům nelze věnovat stejnou pozornost. Poslední fázi

pak představuje rozhodování o způsobech zvládnání jednotlivých rizik (Ministerstvo vnitra ČR, 2019). Ke snížení rizik jsou také přijímána opatření obecné povahy v některých oblastech, jako jsou zadávání veřejných zakázek, uzavírání a realizace smluv, hospodaření s majetkem státu, hospodaření s prostředky fondu kulturních a sociálních potřeb, v oblasti poskytování informací, personální činnosti, trestního řízení apod. (Policejní prezidium ČR, 2020).

Čtvrtým základním principem interního protikorupčního programu Policie České republiky jsou postupy při podezření na korupci. Důležitý je v tomto směru rychlý, důrazný a nekompromisní postup vůči příslušníkům a zaměstnancům policie, kteří úmyslně porušují nebo opomíjejí právní předpisy a interní akty řízení, čímž vytvářejí prostor pro vznik korupčního prostředí nebo se sami korupčních aktivit účastní. Prověřování oznámení je prováděno příslušníky nebo zaměstnanci kontrolních útvarů. V případě, že se jedná o podezření ze spáchání trestného činu, je věc bezodkladně předána Generální inspekci bezpečnostních sborů. V důsledku zabránění opakování takového jednání nebo případnému urychlení odhalení jsou následně učiněna nápravná systémová opatření, kterými je například uplatnění kázeňské odpovědnosti nebo náhrada škody (Policejní prezidium ČR, 2020).

V rámci interního protikorupčního programu Policie České republiky je také nutné provádět jeho vyhodnocení. To je prováděno v pravidelných dvouletých cyklech a je jím zajištěna pravidelná a podrobná analýza přijatých protikorupčních opatření, která lze vhodným způsobem vylepšit. Výslednou zprávu zpracovává stálá protikorupční komise Policie České republiky na základě informací, které obdrží od jednotlivých krajských ředitelství, útvarů s celostátní působností a také od organizačních článků policejního prezidia. Zpráva je vypracována k 31. prosinci každého lichého kalendářního roku a následně je předávána kanceláři státního tajemníka Ministerstva vnitra. Interní protikorupční program pak může být po vyhodnocení této zprávy aktualizován a následně zveřejněn na internetových stránkách policie (Ministerstvo vnitra ČR, 2019; Policejní prezidium ČR, 2020).

2.4 Generální inspekce bezpečnostních sborů

Generální inspekce bezpečnostních sborů (dále jen „GIBS“) je ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož úkolem je vyhledávání, odhalování a prověřování skutečností, které nasvědčují tomu, že došlo ke spáchání trestného činu. Dále má za úkol trestné činy

vyšetřovat, a to za předpokladu, že pachatelem trestného činu je příslušník Policie České republiky, Celní správy České republiky, Vězeňské služby České republiky nebo GIBS. To platí i v případech, kdy pachatel je civilním zaměstnancem Policie České republiky nebo GIBS. Pokud dojde ke spáchání trestného činu v souvislosti s plněním pracovní povinnosti, je prověřování či vyšetřování ze strany GIBS vedeno i vůči civilním zaměstnancům Celní správy České republiky nebo Vězeňské služby České republiky. Dalším úkolem je také u všech zmíněných osob provádět zkoušku spolehlivosti (Zákon č. 341/2011 Sb.).

2.4.1 Zkouška spolehlivosti

Jedním z právních nástrojů používaných pro odhalování, objasňování a prevenci korupce je tzv. zkouška spolehlivosti. Tento nástroj je zakotven zejména v § 41 zákona č. 341/2011 Sb., o GIBS ve znění pozdějších předpisů a může být využit proti všem příslušníkům a zaměstnancům uvedeným v kapitole 2.1.4. Zkoušku mohou provést příslušníci GIBS a pokud je to žádoucí, s jejich souhlasem i jiná osoba. K tomuto je potřeba uvést, že pojem jiná osoba není zákonem přesně definován. Z praxe však vyplývá, že by se mělo jednat o osobu rozumově vyspělou, která je přičetná a trestně odpovědná. Rovněž je potřeba, aby byla osoba příslušníky GIBS seznámena s předpokládaným průběhem zkoušky a možnými scénáři, které mohou v jejím průběhu nastat (Čáp, 2022).

Proces zkoušky spolehlivosti zahrnuje přípravu, provedení a následné vyhodnocení. Během těchto kroků je nutné dodržet zákonem stanovené limity. Zkouška představuje navození situace, kterou je zkoušený příslušník nebo zaměstnanec povinen řešit. Během tohoto je subjekt, který zkoušku provádí, oprávněn uvádět i nepravdivé údaje. Při provádění zkoušky je však nutné zachovat lidskou důstojnost a počínat si tak, aby nebyl bezprostředně ohrožen nebo poškozen život a zdraví osob nebo jejich majetek. Samotný průběh je nutné obrazově a zvukově zaznamenat a po jeho provedení sepsat úřední záznam (Čáp, 2022).

3 Kriminologický přístup

Tato kapitola je zaměřena na analytický rámec, který je využíván na pochopení daného typu kriminality. Na korupční jednání je zde nahlíženo z pohledu příčin jeho vzniku (etiologie) a charakteristických projevů kriminality, jejího stavu, struktury a dynamiky (fenomenologie).

3.1 Etiologie

Kriminální etiologie se zabývá vysvětlením vzniku kriminality. Jejím cílem je prozkoumání a odhalení vzájemných vztahů, které nám umožňují vyvodit příčinné souvislosti mezi určitými jevy. Toho dosahuje prostřednictvím studia a analyzování dostupných faktů s cílem pochopit příčiny kriminality (Řehoř, 2007).

Obecně lze říci, že základním faktorem, který ovlivňuje vznik korupčního jednání je touha po osobním zvýhodnění. To má nejčastěji podobu prospěchu, materiálních statků, finančních prostředků nebo kariérního růstu (Chmelík 2003; Horník a Žufanová, 2014). Snaha získat peníze a dosáhnout úspěchů je neustále přítomným motorem pro jakoukoliv společnost (Chmelík, 2003).

Korupce je rovněž úzce spjata s činností státu, a to zejména s jeho monopolní mocí. Nositel Nobelovy ceny za ekonomii Gary Becker v jednom ze svých článků v Business Week zmínil, že pokud bychom zrušili stát, odstranili bychom tím i korupci. Vyspělá společnost však nemůže fungovat bez státu, který plní mnoho funkcí. Tento argument však naráží na skutečnost, že v zemích s nejmenší mírou výskytu korupčního jednání, jako je Kanada, Dánsko, Finsko, Nizozemsko nebo Švédsko, jsou některé činnosti přeneseny na veřejný sektor (Tanzi, 1998).

Nelze však jednoznačně říci, že toto přenesení kompetencí může vést ke snížení korupčních aktivit. Mnohem důležitější je spíše způsob, jakým stát funguje. Jednotlivé aspekty fungování státu pak vytvářejí úrodnou půdu pro korupci (Tanzi, 1998). Z toho vyplývá, že míra a rozsah korupčního jednání nejsou ve všech společnostech shodné, neboť jsou ovlivněny mnoha faktory mnohdy i na globální úrovni. Jedná se o tzv. kriminogenní faktory (Chmelík, 2003).

3.1.1 Právní předpisy

V mnoha zemích je role státu vykonávána prostřednictvím velkého množství právních předpisů. K vykonávání mnoha činností jsou vyžadovány různé licence, povolení či oprávnění. Na jejich vydávání se pak mnohdy podílí několik státních úřadů a žadatel musí kontaktovat několik státních zaměstnanců. To dává těmto úředníkům monopolní moc, jelikož mohou žádosti o udělení oprávnění zamítnout nebo její vyřízení oddalovat. Tato moc je pak dobrou příležitostí k získání úplatku za kladné nebo včasné vyřízení. V některých případech jsou do korupčních aktivit zapojeni i prostředníci, kteří zajišťují komunikaci s úředníky (Tanzi, 1998).

3.1.2 Kvalita státní správy

Kvalita státní správy je v jednotlivých zemích značně odlišná. Rozdíly můžeme nalézt v kvalifikaci, výkonnosti, početním obsazení i finančním ohodnocení pracovníků. Tyto aspekty jsou hlavními z pohledu vzniku korupčního prostředí. Pokud je k obsazení určitých míst vyžadována značná kvalifikace a výkonnost, úředníci jsou vysoce finančně ohodnoceni a jejich počet je malý, stávají se pracovní místa ve státní správě prestižními. To vyvolá u jednotlivců jakousi hrdost a jsou tak méně náchylní ke korupci. Rovněž také absence politicky motivovaného obsazování míst, protekce, nepotismu a stanovení jasných pravidel při povyšování pracovníků přispívá ke zvýšení kvality státní správy (Tanzi, 1998; Hulinský, 2008).

3.1.3 Výše mezd ve státní správě

Mzdy vyplácené státním zaměstnancům jsou jedním z nejdůležitějších aspektů při určování míry korupce. Obecně lze říci, že čím vyšší je úroveň mezd, tím je korupce nižší. Pokud jsou mzdy nízké a jejich úroveň neodpovídá minimu požadovanému rodinou státního zaměstnance pro důstojný život, je zde možné riziko vzniku korupčního jednání, a to v důsledku neuspokojení. V opačném případě lze hovořit o korupci zapříčiněné chamtivostí nebo touhou uspokojit své vlastní potřeby či ego. Důvodem může být rovněž výše nabízeného úplatku, která je příliš vysoká, než aby se dala odmítnout (Tanzi, 1998).

3.1.4 Systém kontroly a sankcí

Z pohledu prevence kriminality hraje uložený trest důležitou roli při určování pravděpodobnosti, zda by ke spáchání trestného činu došlo. Z toho vyplývá, že zvýšení

trestů vede ke snížení korupce. Opačným efektem však může být požadování vyšších úplatků za korupční jednání, ke kterému stále dochází (Tanzi, 1998; Hulinský, 2008).

Systému sankcí předchází systém kontrol, jehož úroveň utváří pravděpodobnost, že ti, kdo se podílí na korupčních aktivitách, budou odhaleni. Tento systém a jeho nastavení odráží postoj politické elity k problému korupce. Obecně lze říci, že neúčinnější jsou kontroly, které probíhají uvnitř samotných institucí. Jedná se o první obrannou linii v boji s korupcí. Čestní a efektivní pracovníci kontrolních oddělení a také jasné stanovení pravidel etického chování by mělo vést k odrazení nebo odhalení korupčních aktivit. Kvalitní a transparentní postupy v rámci úřadů rovněž usnadňují provádění samotných kontrol. Z pohledu nadřízených je pak nutné sledování postupu a činnosti podřízených. V případě že je systém kontrol neefektivní nebo dokonce nefunkční, korupční aktivity bývají odhaleny většinou náhodně nebo prostřednictvím informací z prostředí mimo samotnou instituci, nejčastěji z médií (Tanzi, 1998; Hulinský, 2008).

3.1.5 *Transparentnost*

Netransparentnost právních norem vytváří úrodnou půdu pro vznik korupce. Právní normy jsou mnohdy psány nejasně a takovým způsobem, že jim rozumí pouze právníci. Stávají se tak koncepčně neprůhledné, což dává prostor k jejich ohýbání nebo užití různých výkladů. Transparentnost je rovněž důležitá v procesu zadávání veřejných zakázek, financování politických stran a nakládání s veřejnými financemi (Tanzi, 1998).

3.1.6 *Chování mocenských elit a korupční klima*

Jedním z faktorů, který ovlivňuje vznik korupce, je také chování mocenských elit. V případě, kdy nejvyšší političtí představitelé nedávají správný příklad, ať už proto, že se zapojují do korupčních aktivit, nebo takové činy přehlížejí ze strany příbuzných, přátel nebo politických spolupracovníků. V takovém případě nelze očekávat, že se zaměstnanci státní správy budou chovat jinak. Stejný argument platí i v rámci konkrétních institucí. Od zaměstnanců nelze očekávat, že se nebudou zapojovat do korupčních aktivit, pokud jejich vedení nedává nejlepší příklad poctivosti (Tanzi, 1998).

Výše zmiňované vede k utváření korupčního klimatu uvnitř institucí, ale také v celé společnosti. Korupční klima je souborem představ a vzorů, který předurčuje vznik korupčního jednání ve společnosti a zároveň i její postoj vůči takovému jednání.

Společnost pak může korupční jednání obhajovat či zlehčovat, čímž se takové jednání stává legitimním (Urban et al., 2011; Krčál a Naxera, 2015).

3.2 Fenomenologie

Kriminální fenomenologie popisuje kriminalitu jako sociálně patologický jev. Hlavním zaměřením je vymezení charakteristických projevů kriminality, jejího stavu, struktury a dynamiky. Informace získané tímto zkoumáním následně mohou sloužit k objasnění příčin kriminality, určení protikorupční politiky a vyhodnocení její účinnosti (Řehoř, 2007; Svatoš, 2013).

3.2.1 Stav

Stav vyjadřuje kvantitativní charakteristiku trestných činů nebo pachatelů, a to v absolutních číslech. Tato data jsou vždy vázána na určité území a také určitou časovou jednotku, kterou je zpravidla jeden rok (Řehoř, 2007; Svatoš, 2013). Data ke kriminalitě příslušníků Policie České republiky, která jsou v této práci využita, byla poskytnuta Generální inspekcí bezpečnostních sborů na základě žádosti podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů. K tomuto je nutné uvést, že nebylo možné poskytnout data před rokem 2017, neboť v uvedené době nebyl Generální inspekcí bezpečnostních sborů využíván informační systém Evidence trestního řízení, který umožňuje vytvářet požadované statistické výstupy. Ke zpracování byla rovněž získána data z personálního oddělení Policejního prezidia ČR k počtu policistů u Policie ČR a jejich rozdělení podle jednotlivých krajů.

Tabulka č. 1 uvádí počet trestně stíhaných příslušníků Policie České republiky v roce 2022 za vybrané trestné činy spojené s korupčním jednáním. Tyto trestné činy jsou uvedeny v kapitole 1.3. Počty jsou v tabulce rozděleny podle jednotlivých krajů. Největší počet pachatelů korupčního jednání byl zjištěn na území Ústeckého kraje, žádný pachatel pak nebyl zjištěn celkem v šesti krajích (Jihočeský, Vysočina, Liberecký, Karlovarský, Pardubický a Zlínský).

Tabulka 1: Stav vybrané kriminality v jednotlivých krajích v roce 2022

Kraj	Stíháno příslušníků PČR
Praha	5
Středočeský	1
Jihočeský	0
Vysočina	0
Plzeňský	1
Ústecký	5
Liberecký	0
Karlovarský	0
Královehradecký	1
Pardubický	0
Jihomoravský	2
Olomoucký	4
Moravskoslezský	2
Zlínský	0
Celkem	21

Zdroj: (GIBS, 2023), vlastní zpracování

3.2.2 Struktura

Struktura kriminality charakterizuje kriminalitu kvalitativně podle různých kritérií. Mezi ně mohou patřit například vlastnosti a charakteristiky pachatelů a obětí, stejně jako klasifikace trestných činů podle jednotlivých ustanovení trestního zákoníku (Řehoř, 2007; Svatoš, 2013). Tabulka č. 2 obsahuje členění na jednotlivé trestné činy podle trestního zákoníku, které souvisí s korupčním jednáním. Data jsou zpracována pro celou Českou republiku za rok 2022.

Tabulka 2: Struktura vybrané kriminality na území ČR za rok 2022

Vybrané TČ	Stíháno policistů
Zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 TZ)	20
Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330 TZ)	1
Přijetí úplatku (§ 331 TZ)	0
Nepřímé úplatkářství (§ 333 TZ)	0

Zdroj: (GIBS, 2023), vlastní zpracování

Z tabulky č. 2 je zřejmé, že největší podíl trestně stíhaných policistů je u zneužití pravomoci úřední osoby. K tomuto je ovšem nutno uvést, že tento trestný čin nemusí ve všech případech přímo souviset s korupčními aktivitami. Druhý největší podíl

je pak u trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Oproti tomu typické trestné činy spojené s korupcí nebyly v roce 2022 zjištěny.

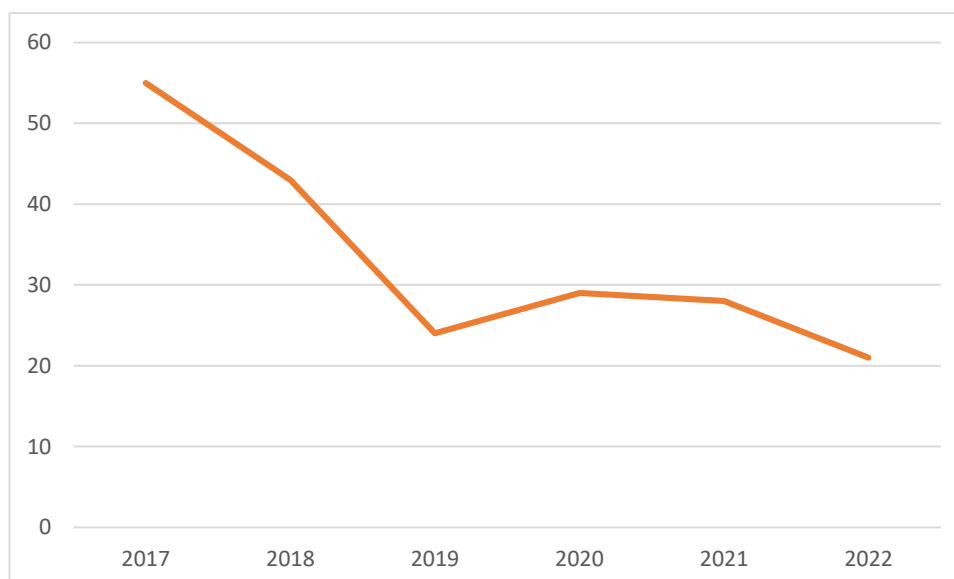
3.2.3 Dynamika

Dynamika zkoumá kriminalitu v rámci proměn a pohybu na konkrétním území. Vývojová křivka je jedním z charakteristických prvků této analýzy. S dynamikou jsou spojeny pojmy jako trend nebo tendence kriminality, které slouží k označení výsledku analýzy dynamiky. Na základě těchto zjištění můžeme identifikovat vzestupný nebo klesající trend nebo stagnaci kriminality (Řehoř, 2007; Svatoš, 2013).

Tabulka 3: Dynamika vybrané kriminality na území ČR v letech 2017–2022

Rok	Celkem policistů	Stíháno policistů	Index korupčního jednání
2017	40274	55	1,366
2018	40040	43	1,074
2019	40289	24	0,596
2020	40113	29	0,723
2021	40320	28	0,694
2022	40078	21	0,524

Zdroj: (GIBS, 2023), vlastní zpracování



Graf 1: Dynamika vybrané kriminality na území ČR v letech 2017-2022

Zdroj: (GIBS, 2023), vlastní zpracování

V tabulce č. 3, která vychází ze statistik GIBS, je zaznamenán celkový počet stíhaných nebo vyšetřovaných policistů na území České republiky, a to od roku 2017 do roku 2022. Od roku 2017 do roku 2019 můžeme sledovat klesající trend v celkovém počtu pachatelů. Mezi roky 2019 a 2020 je oproti tomu trend vzestupný. Od roku 2020 dále je již trend v tomto směru opět klesající. Z důvodu lepšího znázornění dat uvedených v tabulce č. 2 byl zpracován graf, který je označen jako obrázek č. 1.

4 Cíl práce, výzkumná otázka a hypotézy

Cílem práce je charakterizovat právní, sociální a kriminogenní aspekty korupce. Tohoto cíle bylo dosaženo vyhodnocením domácích i zahraničních literárních zdrojů. Dalším cílem bylo analyzovat stav výskytu korupčního jednání u příslušníků Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Toho bylo dosaženo vyhodnocením dat získaných od Generální inspekce bezpečnostních sborů. Posledním cílem je analyzovat stav a účinnost přijímaných protikorupčních opatření u Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. K naplnění tohoto cíle byla využita data, která byla získána v rámci dotazníkového šetření.

4.1 Výzkumné otázky

K dosažení výše uvedených cílů práce byly stanoveny výzkumné otázky:

VO1: Jaký je stav výskytu korupčního jednání u příslušníků Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje?

VO2: Jaký je stav a účinnost přijímaných protikorupčních opatření u Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje?

4.2 Hypotézy

Vzhledem k výše uvedenému pak byly formulovány hypotézy:

H1: Předpokládám, že se zvyšujícím služebním zařazením policistů Policie ČR se snižuje míra korupčního jednání.

H2: Předpokládám, že četnost výskytu korupčního jednání u policistů Policie ČR má za posledních 6 let klesající tendenci.

H3: Předpokládám, že index korupčního jednání u policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje je nižší než celorepublikový.

H4: Předpokládám, že více než 70 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje by netolerovalo korupční jednání u svých kolegů a bezodkladně by učinili taková opatření, aby tomuto jednání zabránili.

H5: Předpokládám, že více jak 50 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje považuje vzdělávání v oblasti korupce za důležité.

H6: Předpokládám, že více jak 75 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje považuje vzdělávání v oblasti korupce za dostatečné.

H7: Předpokládám, že více jak 90 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje má, dle jejich názoru, dostatečné znalosti v oblasti protikorupčních opatření.

H8. Předpokládám, že více než 50 % policistů Krajského ředitelství Jihočeského kraje během výkonu služby někdy někdo vybízel k účasti na korupčním jednání.

5 Metodika

Tato kapitola je zaměřena na metodiku samotného výzkumu včetně metody, která byla zvolena ke sběru dat a jejich následnému vyhodnocení. V kapitole je rovněž popsán standardizovaný dotazník, který byl zvolen jako technika sběru dat, a také výzkumný soubor.

5.1 Metoda sběru dat

Jako metoda sběru dat je zvolena kvantitativní strategie. Výchozím bodem tohoto výzkumu je stanovení výzkumných hypotéz, na jejichž základě jsou specifikovány otázky pro dotazníkové šetření. Výsledky takového šetření jsou následně vyhodnoceny standardizovanými metodami ve vztahu ke stanoveným hypotézám a interpretovány. Při zpracování bylo využito také metody dotazování, analýzy dat a komparace. Data byla rovněž opatřena studiem literatury.

5.2 Výzkumný soubor

Výzkumu se zúčastnilo celkem 206 policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje.

5.3 Technika sběru dat

Pro sběr dat v rámci tohoto výzkumu byla zvolena metoda dotazníkového šetření, které probíhalo mezi policisty Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje v období od 01.03.2023 do 20.05.2023. Dotazník byl vytvořen pomocí online služby vyplnto.cz, která slouží k realizaci výzkumů. Odkaz na dotazník vytvořený v této službě byl následně rozeslán prostřednictvím služební emailové schránky jednotlivým policistům.

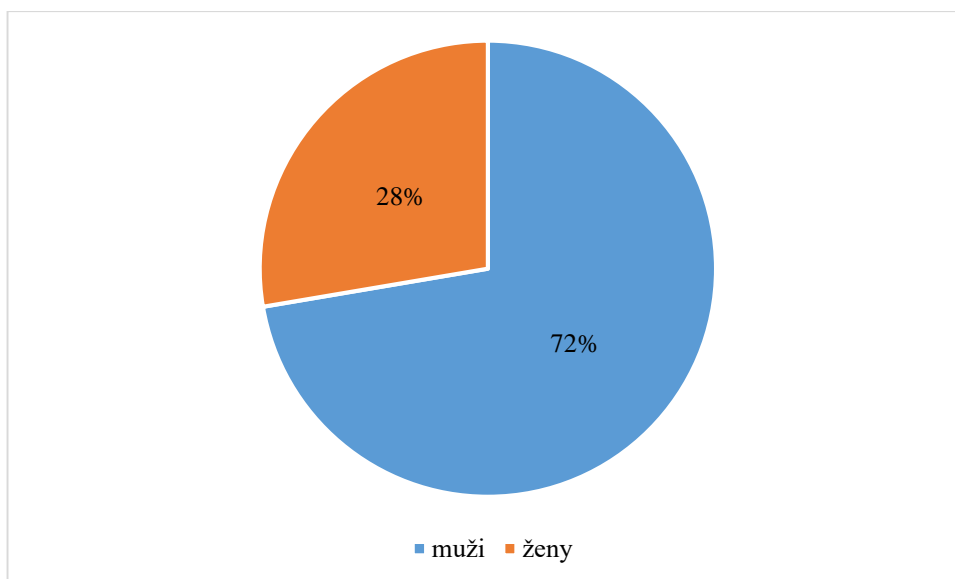
Dotazník byl tvořen celkem 18 otázkami, z nichž 14 bylo uzavřených, 3 polouzavřené a jedna otevřená. V dotazníku se také nacházely 4 otázky filtrační, které na základě zvolené odpovědi měnily tok následujících otázek. Dotazník byl strukturován do tří částí. V první části se nacházely otázky, které zjišťovaly demografická data respondentů a také informace k jejich služebnímu poměru. Ve druhé části dotazníku se nacházely otázky zaměřené na cíl práce, tedy výskyt korupčního jednání. Poslední část pak obsahovala otázky spojené s protikorupčními opatřeními. Dotazník tvoří přílohu č. 1 diplomové práce.

6 Výsledky

Tato část diplomové práce interpretuje výsledky dotazníkového šetření. Ty jsou vyhodnocovány po jednotlivých otázkách. Pro usnadnění vizuálního porozumění datům je vyhodnocení doplněno o přehledné tabulky a grafy.

Otázka č. 1: Pohlaví respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 206 respondentů. Z tohoto počtu bylo celkem 149 mužů. To představuje podíl 72 %. Zastoupení žen bylo nižší. Dotazníkového šetření se jich zúčastnilo celkem 57, což je podíl 28 %. Převaha mužů je u Policie ČR jednoznačná, a to z několika důvodů. Těmi mohou být například kultura pracovního prostředí nebo výběrový proces uchazečů.

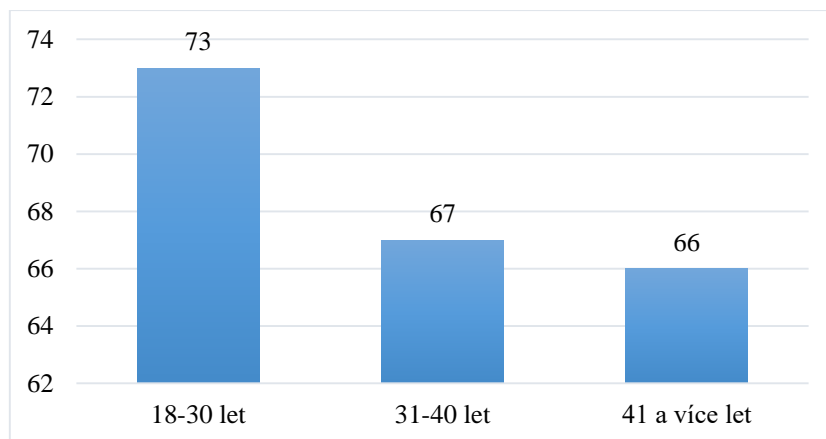


Graf 2: Pohlaví respondentů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 2: Věk respondentů

Výzkumný soubor byl rozdělen na tři věkové skupiny. Nejvyšší zastoupení v rámci provedeného výzkumu bylo zaznamenáno ve věkové skupině 18–30 let, méně pak ve věkové skupině 31–40 let. Nejméně zastoupena byla věková skupina 41 a více let.

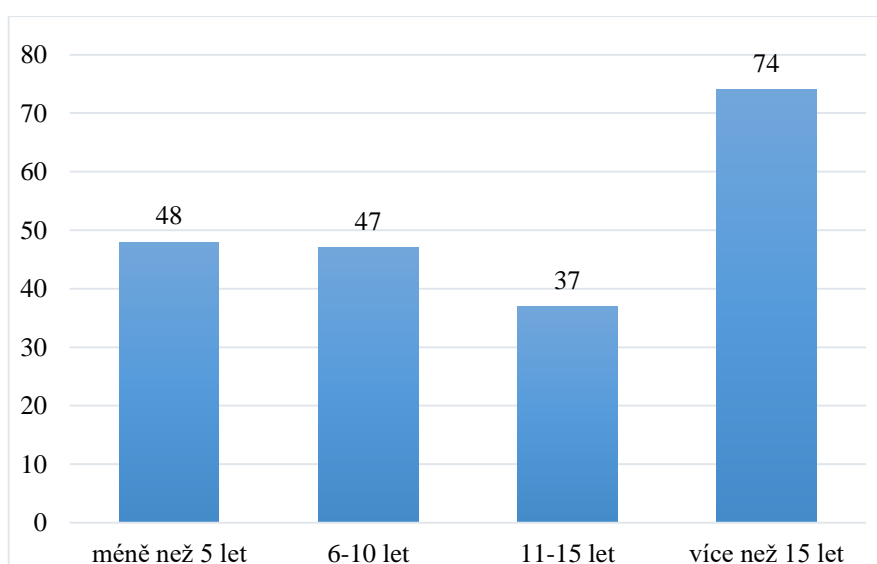


Graf 3: Věková struktura respondentů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 3: Délka služebního poměru respondentů u PČR

V rámci této otázky byl výzkumný soubor rozdělen na čtyři skupiny podle délky služebního poměru u PČR. Nejvíce zastoupena byla skupina respondentů s délkou služebního poměru 15 a více let. Méně byly zastoupeny skupiny s délkou menší než 5 let a 6–10 let. Nejmenší zastoupení bylo v rámci provedeného výzkumu zjištěno u skupiny 11–15 let trvání služební poměru.

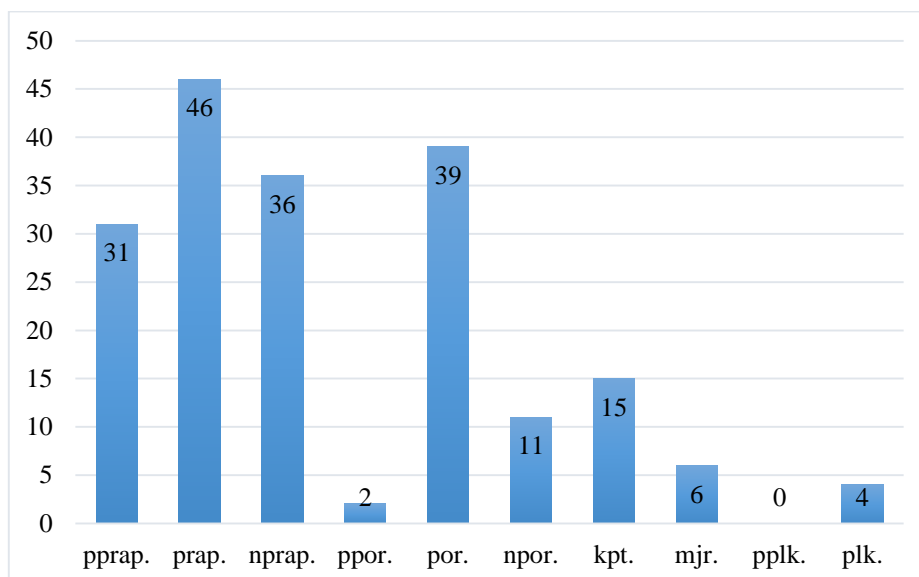


Graf 4: Délka služebního poměru respondentů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 4: Služební hodnost respondentů

Tato otázka zjišťovala služební hodnost respondentů. Nejvíce z nich bylo v hodnosti praporčík. Následovali respondenti hodnosti poručíka a nadpraporčíka. Oproti tomu nejméně respondentů bylo v hodnosti majora, plukovníka a podporučíka. Žádný respondent nebyl v hodnosti podplukovníka.

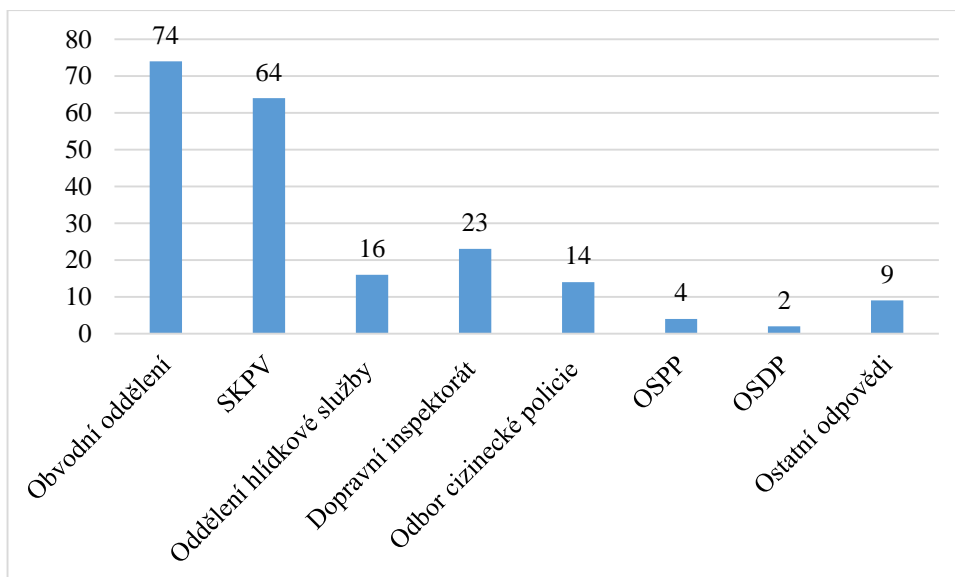


Graf 5: Služební hodnost respondentů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 5: Služební zařazení respondentů

Otázka č. 5 zjišťovala služební zařazení respondentů. Nejvíce se dotazníkového šetření zúčastnili policisté z obvodních oddělení a také ze služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“). Nejméně respondentů pak bylo z odboru služby pořádkové policie (dále jen „OSPP“) a odboru služby dopravní policie (dále jen „OSDP“). V rámci ostatních odpovědí byla zaznamenána účast policistů ze zásahové jednotky, odboru analytiky a kybernetické kriminality nebo vedení územního odboru.

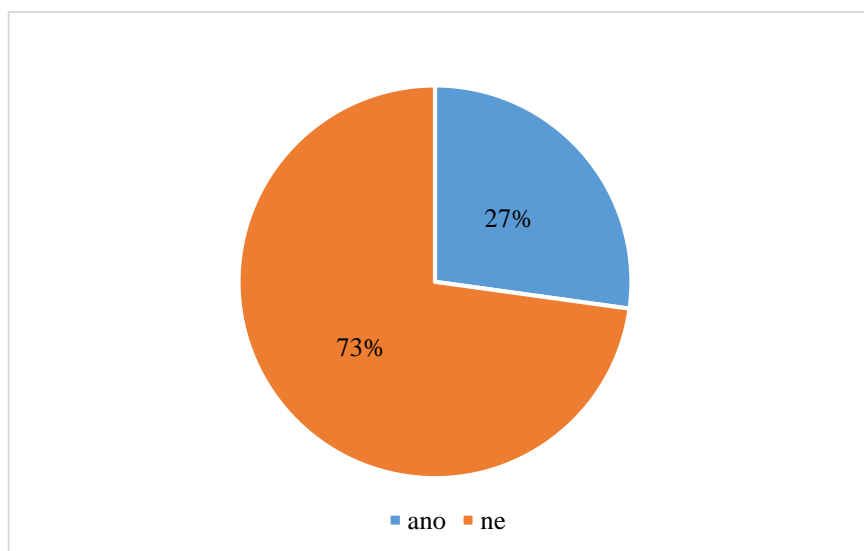


Graf 6: Služební zařazení respondentů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 6: Vybízel Vás někdy někdo během výkonu služby k účasti na korupčním jednání?

Touto otázkou bylo zjišťováno, zda respondenty během služby někdo vybízel k účasti na korupčních aktivitách. Celkem 150 respondentů odpovědělo, že se s takovou situací nikdy nesetkali. To představuje podíl 73 %. Oproti tomu 56 respondentů (podíl 27 %) uvedlo, že byli během služby vybízeni k účasti na korupční jednání.

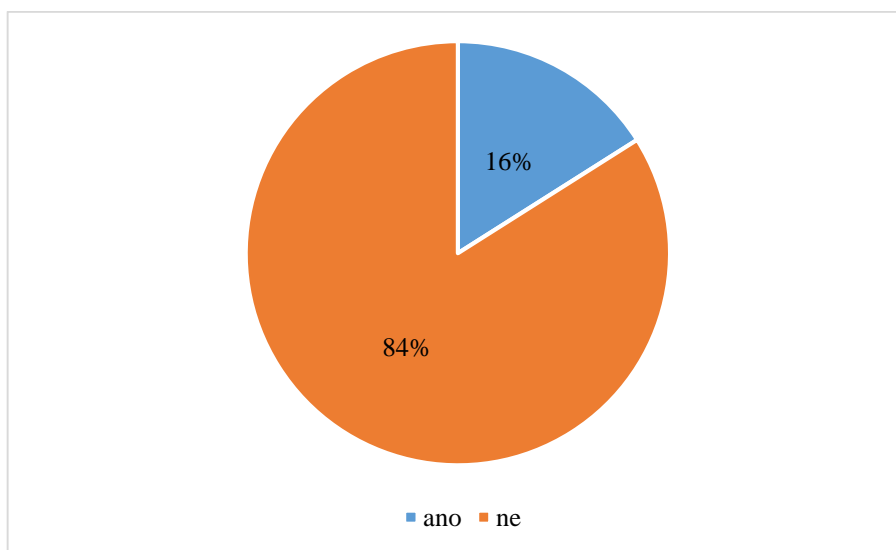


Graf 7: Vybízení ke korupčnímu jednání

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 7: Byl/a jste někdy během výkonu služby svědkem korupčního jednání?

V rámci této otázky byli respondenti dotazováni, zda byli někdy během výkonu služby svědky korupčního jednání. Z celkového počtu 206 respondentů odpovědělo kladně 33. To představuje podíl 16 %. 173 respondentů na tuto otázku odpovědělo, že nebyly svědkem korupčního jednání. Jedná se o podíl 84 %. K této otázce je dále nutno uvést, že se jednalo o otázku filtrační. V případě kladné odpovědi byli respondenti dotazováni, zda se tomuto jednání snažili zabránit, a pokud ano, jakým způsobem.

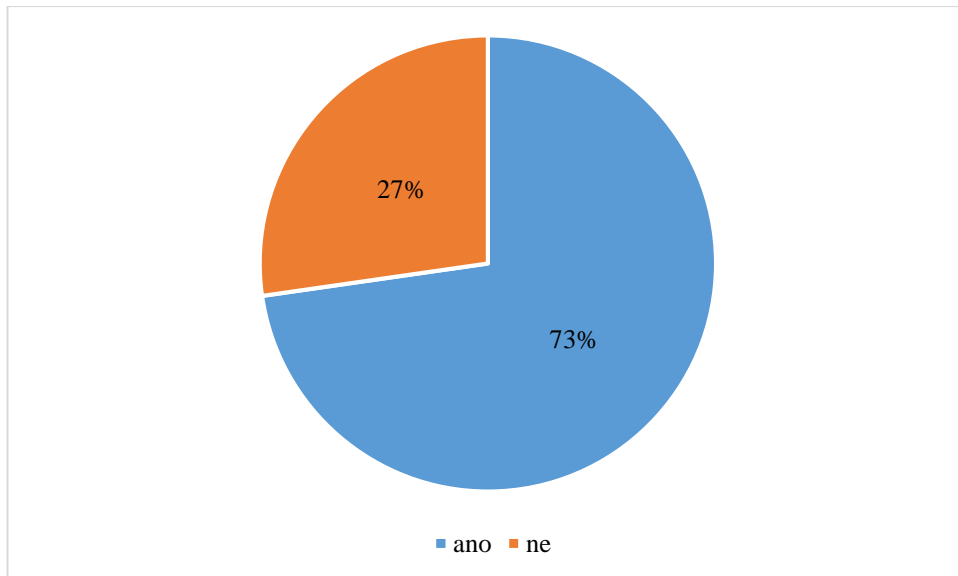


Graf 8: Svědectví korupčního jednání

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 8: Snažil/a jste se takovému jednání zabránit?

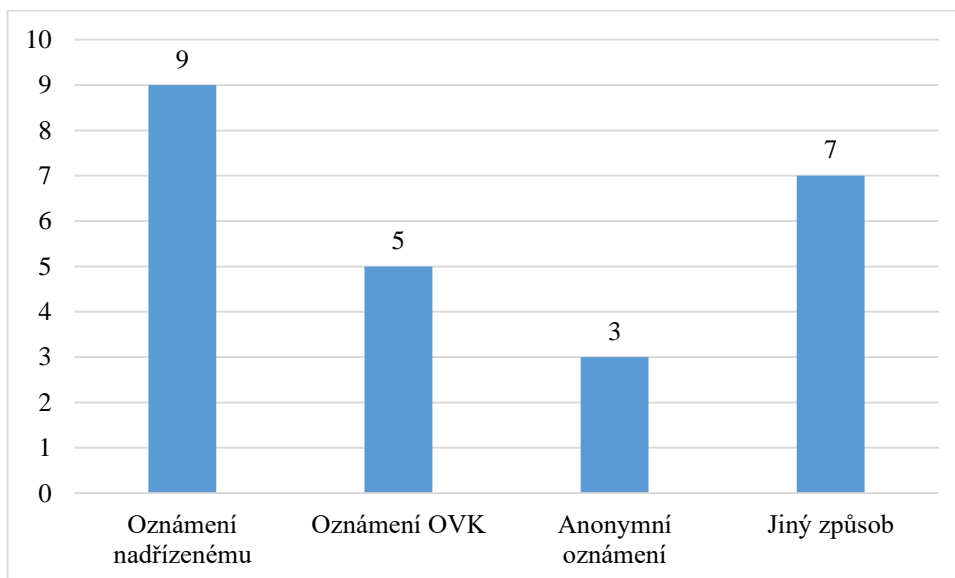
Účelem této otázky bylo zjistit, zda se respondenti, kteří byli během výkonu služby svědky korupčního jednání, snažili takovému jednání zabránit. Z celkového počtu odpovědí na tuto otázku je patrné, že 73 % policistů toto protiprávní jednání u svých kolegů netolerovalo a pokusilo se mu nějakým způsobem zabránit. V absolutních hodnotách se jedná o 24 respondentů.



Graf 9: Zabránění korupčnímu jednání při svědectví

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 9: Jakým způsobem jste tomuto jednání zabránil/a?



Graf 10: Způsob zabránění korupčního jednání při svědectví

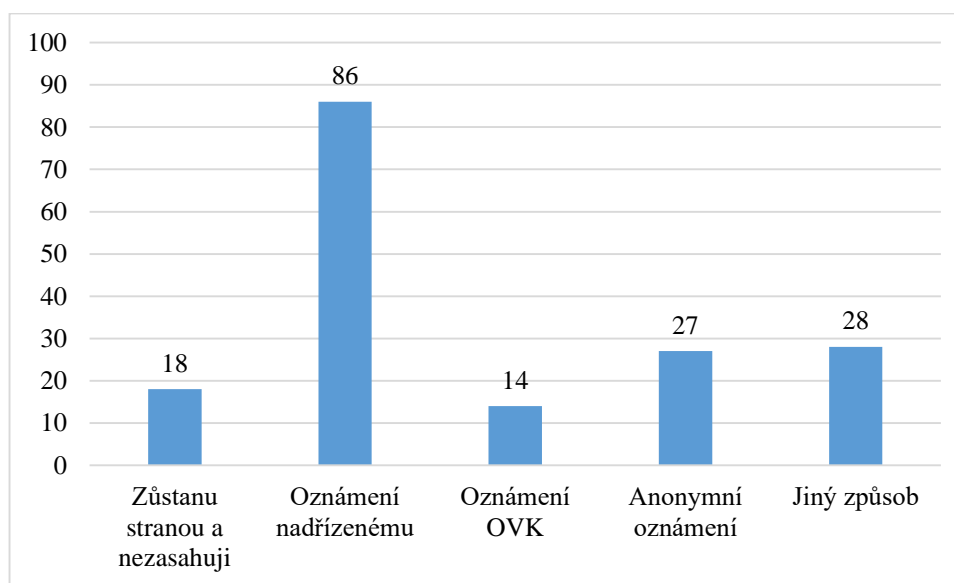
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Pokud respondent v otázce č. 8 odpověděl, že se při svědectví korupčního jednání snažil tomuto zabránit, byl dotazován, jakým způsobem. Z odpovědí je zjevné, že nejčastěji policisté tuto skutečnost oznámili svému nadřízenému. Tato otázka byla polouzavřená

a respondenti tak měli možnost uvést jiný způsob, kterým korupčnímu jednání zabránili. Zde se objevil pouze jeden typ odpovědi, a to domluva kolegovi.

Otázka č. 10: Pokud byste zjistil/a, že kolega/kolegyně na Vašem pracovišti se účastní korupčních aktivit, jak byste se zachoval/a?

Respondenti, kteří u filtrační otázky č. 7 odpověděli, že nebyli během výkonu služby svědkem korupčního jednání, byli následně touto otázkou dotazováni, jakým způsobem by se zachovali, pokud by zjistili, že se jejich kolega nebo kolegyně účastní korupčních aktivit. Nejčastější odpovědí respondentů bylo, že pokud by zjistili korupční aktivity u svého kolegy nebo kolegyně, oznámili by toto svému nadřízenému. Pouze 18 respondentů, což činí podíl 10 %, odpovědělo, že by zůstali stranou a žádným způsobem by nezasáhli. Respondenti měli také možnost uvést jiný způsob, kterým by se zachovali. Jednou z takových odpovědí byla domluva kolegovi. U některých odpovědí byla domluva doplněna o skutečnost, že v případě negativní reakce na ni, by tuto skutečnost oznámili nadřízenému nebo Oddělení vnitřní kontroly (dále jen „OVK“). Dále také respondenti uváděli, že by jednání kolegy či kolegyně zadokumentovali a poté předali na OVK nebo GIBS.

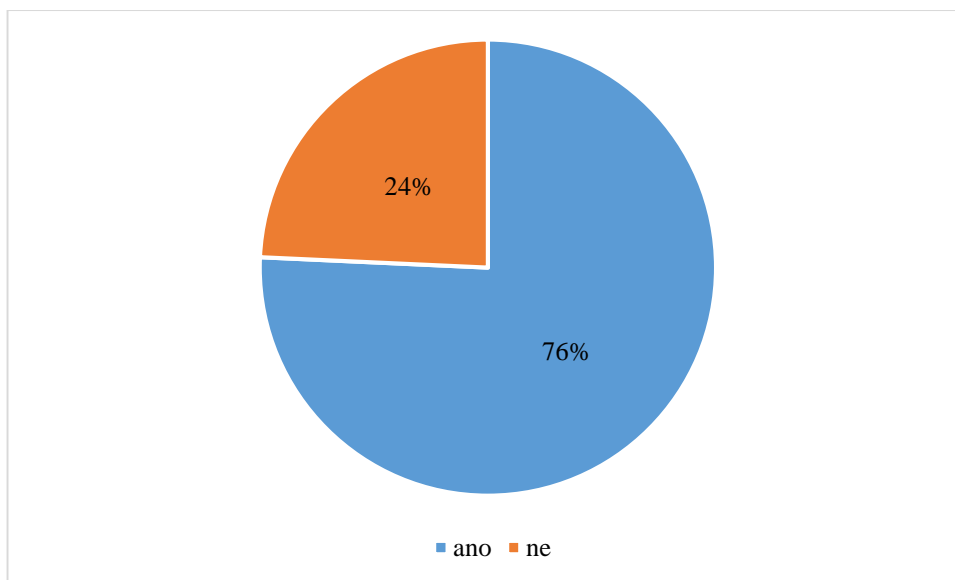


Graf 11: Způsob zachování se při svědectví korupčního jednání

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 11: Považujete vzdělávání v oblasti korupce u PČR za důležité?

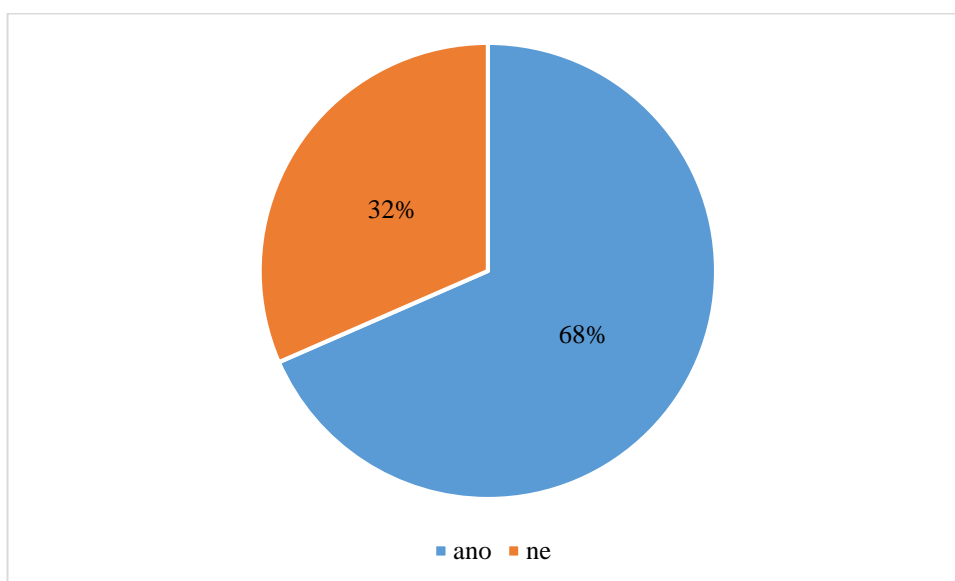
Tato otázka byla zaměřena na vzdělání v oblasti korupce u PČR. Konkrétně byli respondenti dotazováni, zda jej považují za důležité. Celkem 156 respondentů (podíl 76 %) odpověděla, že vzdělávání v této problematice považuje za důležitou.



Graf 12: Důležitost vzdělávání v oblasti korupce u PČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 12: Považujete vzdělávání v oblasti korupce u PČR za dostatečné?



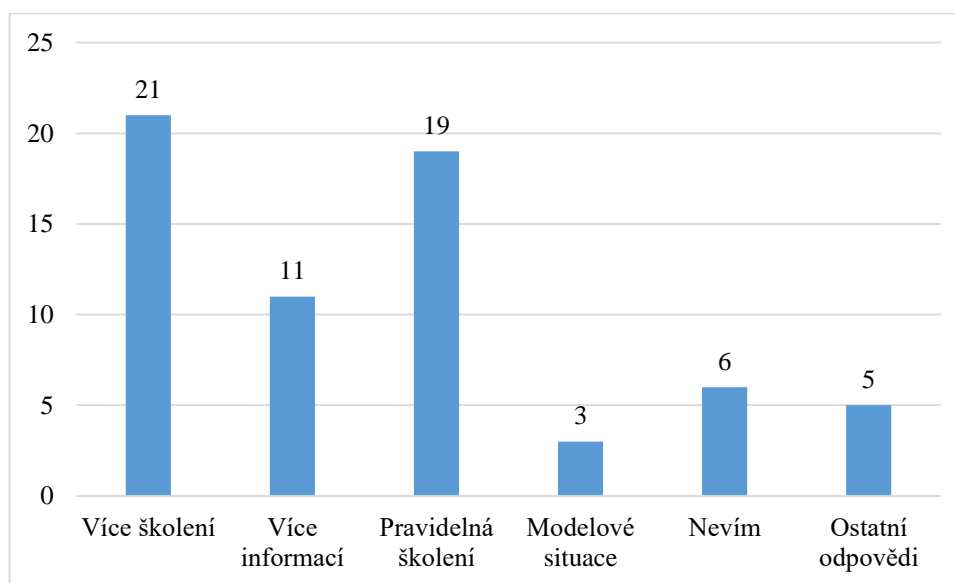
Graf 13: Dostatečnost vzdělávání v oblasti korupce u PČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Další otázka zaměřená na vzdělávání v oblasti korupce u PČR zjišťovala, zda jej respondenti považují za dostatečné. Zde bylo zjištěno, že 65 respondentů (podíl 32 %) odpovědělo, že vzdělávání v oblasti korupce u PČR nepovažují za dostatečné. Tato otázka byla filtrační a v případě negativní odpovědi, byli respondenti dotazováni, co by se mělo v rámci vzdělávání zlepšit.

Otázka č. 13: Co by se podle Vás mělo na vzdělávání zlepšit?

Tato otevřená otázka dávala respondentům možnost vyjádřit se, jakým způsobem by se mělo zlepšit vzdělávání v oblasti korupce u PČR. Vyhodnocením odpovědí bylo zjištěno, že podle respondentů by vzdělání mělo zahrnovat větší množství školení a také by mělo probíhat v pravidelných intervalech. To souvisí i s dalšími odpověďmi, které uváděli, že vzdělávání by mělo přinášet větší množství informací. Zajímavým podnětem pro zkvalitňování vzdělávání je vytvoření modelových situací zaměřených na tuto problematiku. V rámci ostatních odpovědí měli respondenti další náměty. Jedním z nich bylo zvýšení platového ohodnocení příslušníků. K tomuto lze říci, že vyšší platy ve státní správě obecně snižují riziko vzniku korupčního jednání, nicméně tento podnět ne zcela souvisí se zlepšováním vzdělávání u PČR.

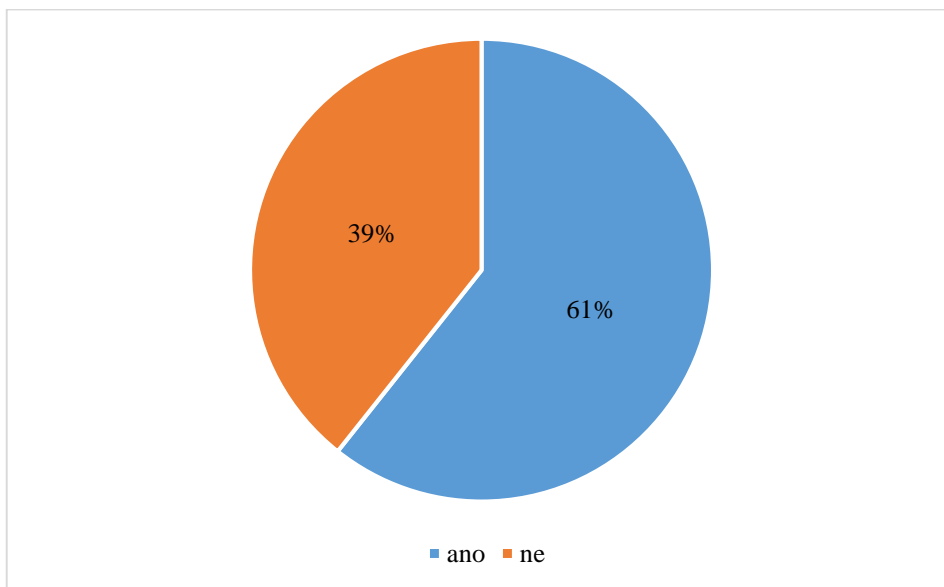


Graf 14: Zlepšení vzdělání v oblasti korupce u PČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 14: Byl/a jste vzděláván/a u PČR v oblasti protikorupční problematiky?

Otázka č. 14 zjišťovala, zda byli policisté vzděláváni v oblasti protikorupční problematiky. Zde byl zaznamenán poměrně zajímavý výsledek, neboť pouze 125 respondentů (podíl 61 %) uvedlo, že bylo u PČR v rámci této problematiky vzděláváno. Tito respondenti byli dále dotazováni ke způsobu vzdělávání.

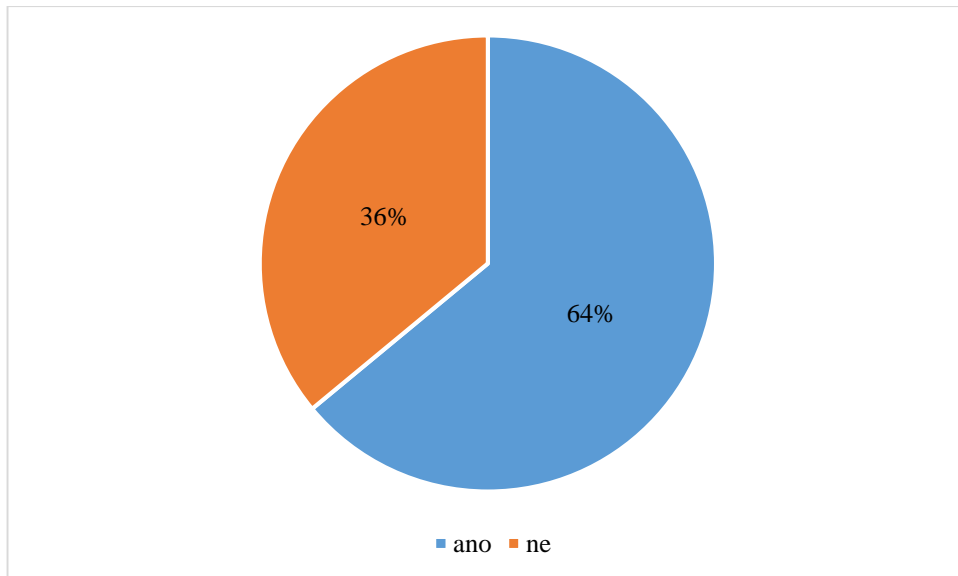


Graf 15: Vzdělávání v oblasti korupce u PČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 15: Zúčastnil/a jste se někdy jednodenního kurzu „Problematika korupce – policista“ konaného na ŠPS?

Respondenti, kteří v předchozí otázce uvedli, že byli u PČR vzděláváni v oblasti protikorupční problematiky, byli otázkou č. 15 dotazováni, zda se někdy zúčastnili jednodenního kurzu „Problematika korupce – policista“ konaného na Školním policejním středisku (dále jen „ŠPS“). Tento kurz je součástí interního protikorupčního programu PČR a je určen pro déle sloužící policisty. Z celkového počtu 125 respondentů, kteří byli vzděláváni, se tohoto kurzu zúčastnilo 80 policistů. To představuje podíl 64 %. Tito byli dále dotazováni k uvedenému kurzu.

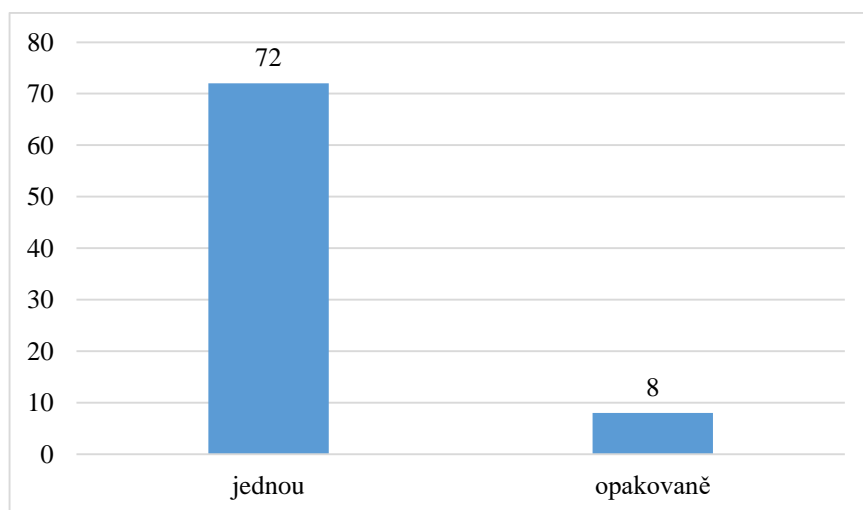


Graf 16: Účast na kurzu „Problematika korupce – policista“

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 16: Kolikrát jste se tohoto kurzu zúčastnil/a?

Touto otázkou byla zjišťována četnost absolvování kurzu „Problematika korupce – policista“ v průběhu celé doby služebního poměru, a to u respondentů, kteří se jej zúčastnili. Většina respondentů uvedla, že se uvedeného kurz účastnila pouze jednou.

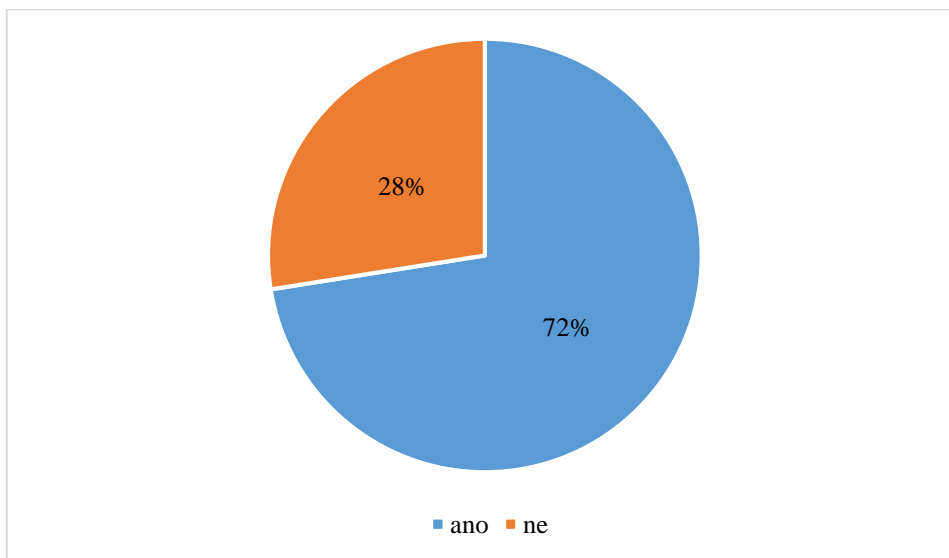


Graf 17: Počet účastí na kurzu „Problematika korupce – policista“

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 17: Považujete náplň kurz za přínosnou?

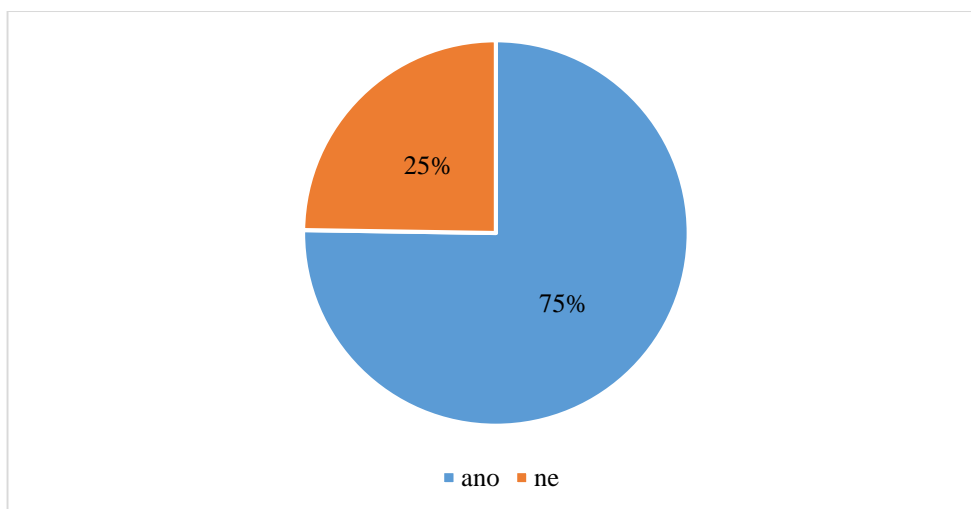
Respondenti byli dále otázkou č. 17 dotazováni, zda náplň kurzu kurzu „Problematika korupce – policista“ považují za přínosnou z pohledu jejich vzdělávání v oblasti protikorupční problematiky. Celkem 58 respondentů (podíl 72 %) se v této otázce vyjádřilo, že náplň kurzu považují za přínosnou.



Graf 18: Přínos kurzu „Problematika korupce – policista“

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Otázka č. 18: Máte, dle Vašeho názoru, dostatečné vědomosti v oblasti protikorupčních opatření?



Graf 19: Vědomosti v oblasti protikorupčních opatření

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Poslední otázka dotazníkového šetření zjišťovala od všech účastníků výzkumu, zda mají dle svého názoru dostatečné znalosti v oblasti protikorupčních opatření. Z vyhodnocených odpovědí vyplynulo, že 75 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, považuje své vědomosti v tomto směru za dostatečné.

7 Diskuze

Cílem diplomové práce je charakterizovat právní, sociální a kriminogenní aspekty korupce, analyzovat stav výskytu korupčního jednání u příslušníků Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje a analyzovat stav a účinnost přijímaných protikorupčních opatření u Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Praktická část je zaměřena na analýzu výskytu korupčního jednání u příslušníků a také na přijímaná opatření u Krajského ředitelství policie Jihočeského kraj. K tomuto byly stanoveny hypotézy. Ty byly následně ověřovány na základě dat získaných dotazníkovým šetření a také dat získaných od GIBS.

H1: Předpokládám, že se zvyšujícím služebním zařazením policistů Policie ČR se snižuje míra korupčního jednání.

Cílem první hypotézy je zjištění, zda se s rostoucím služebním zařazením policistů Policie ČR snižuje míra korupčního jednání. K ověření této hypotézy byla využita data poskytnutá GIBS. Tato data obsahují strukturu pachatelů korupčního jednání z hlediska jejich služební hodnosti. Při řešení této hypotézy představuje vyšší služební hodnost zvyšující se služební zařazení.

Tabulka 4: Index korupčního jednání dle služební hodnosti

Služební hodnost	Celkem policistů	Stíháno policistů	Index korupčního jednání
nadstrážmistr	2460	3	1,220
podpraporčík	4998	0	0
praporčík	9378	6	0,640
nadpraporčík	7820	5	0,640
podporučík	515	0	0
poručík	5259	2	0,380
nadporučík	1978	1	0,506
kapitán	3611	2	0,554
major	622	1	1,608
podplukovník	872	1	1,147
plukovník	759	0	0

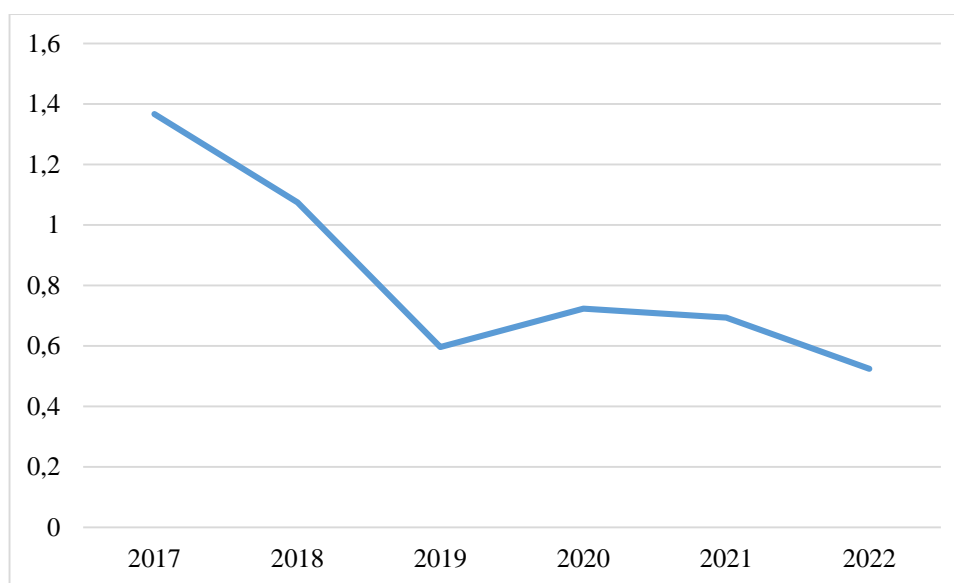
Zdroj: (GIBS 2023; Policie ČR, 2023b), vlastní zpracování

Tabulka č. 4 obsahuje strukturu pachatelů výše uvedených trestných činů z hlediska jejich služební hodnosti. K tomuto byl vypočítán index korupčního jednání pro každou z uvedených služebních hodností. Index představuje podíl počtu trestně stíhaných policistů

v dané služební hodnosti a celkového počtu policistů v téže hodnosti přepočtený na tisíc policistů. Největší index korupčního jednání byl zjištěn u příslušníků v hodnosti majora, nejmenší pak u hodností podpraporčíka, podporučíka a plukovníka. Na základě indexu lze říci, že míra korupčního jednání se se zvyšujícím služebním zařazením nesnižuje, ale naopak se zvyšuje. **Hypotéza H1 se zamítá.**

H2: Předpokládám, že četnost výskytu korupčního jednání u policistů Policie ČR má za posledních 6 let klesající tendenci.

Tato hypotéza je zaměřena na zjištění, zda se u policistů PČR v posledních šesti letech snižuje četnost výskytu korupčního jednání. I k ověření této hypotézy byla využita data poskytnutá GIBS. Ta zahrnují dynamiku výskytu korupčního jednání za posledních šest let. V tabulce č. 3 v kapitole Fenomenologie jsou uvedeny absolutní hodnoty počtu pachatelů korupčního jednání za uvedené období. Tabulka rovněž obsahuje celkový počet policistů ve služebním poměru v každém roce. Tyto informace byly získány z Policejního prezidia PČR. Za použití těchto dat byl pro každý rok vypočítán index korupčního jednání, jehož vývoj za sledované období je zanesen do grafu č. 20.



Graf 20: Dynamika indexu korupčního jednání na území ČR v letech 2017-2022

Zdroj: (GIBS, 2023; Policie ČR, 2023b), vlastní zpracování

Na základě zjištěných hodnot indexu je zřejmé, že stoupající tendenci lze zaznamenat mezi roky 2019 a 2020. Při celkovém pohledu je však evidentní, že ve sledovaném časovém období vykazuje četnost výskytu korupčního jednání u policistů PČR klesající tendenci. **Hypotéza H2 se potvrzuje.**

H3: Předpokládám, že index korupčního jednání u policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje je nižší než celorepublikový.

Touto hypotézou je zjišťováno, jaká je hodnota indexu korupčního jednání u policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje a jakou hodnotu má tento index celorepublikově. K tomuto byla využita data poskytnutá GIBS. V tabulce č. 1 v kapitole Fenomenologie jsou uvedeny absolutní hodnoty počtu pachatelů korupčního jednání v roce 2022 v jednotlivých krajích.

Tabulka 5: Index korupčního jednání pro vybraná území

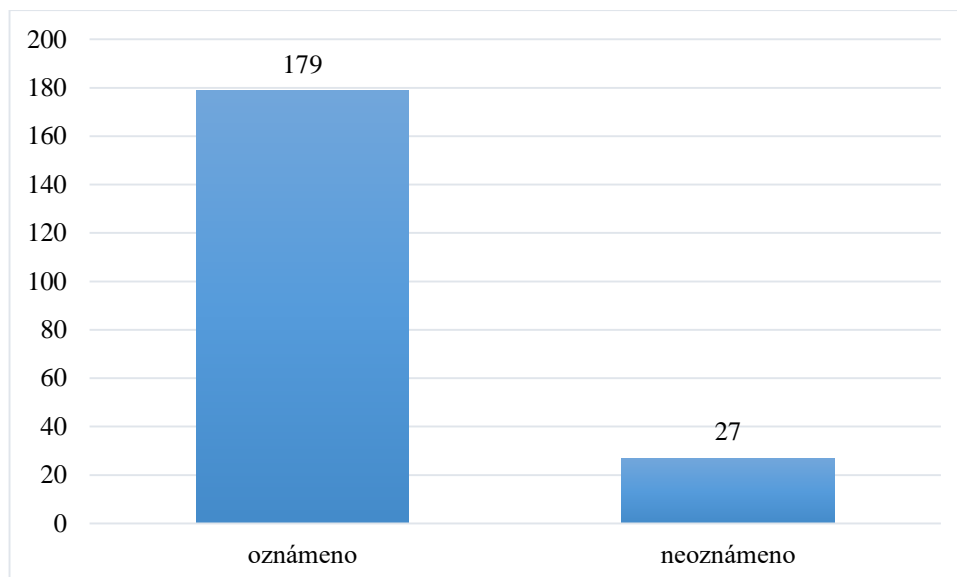
Území	Počet policistů	Stíháno policistů	Index korupčního jednání
Česká republika	40078	21	0,524
Jihočeský kraj	2178	0	0

Zdroj: (GIBS, 2023; Policie ČR, 2023), vlastní zpracování

Na základě těchto dat byl vypočítán index korupčního jednání pro Policii České republiky. Ten je uveden v tabulce č. 5. Index představuje podíl mezi počtem trestně stíhaných policistů a celkovým počtem policistů přepočteným na tisíc policistů. Z uvedeného vyplývá, že v roce 2022 byl index korupčního jednání v Jihočeském kraji nižší než celorepublikový. **Hypotéza H3 se potvrzuje.**

H4: Předpokládám, že více než 70 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje by netolerovalo korupční jednání u svých kolegů a bezodkladně by učinili taková opatření, aby tomuto jednání zabránili.

Záměrem této hypotézy je ověřit, zda by policisté tolerovali korupční jednání u svých kolegů. V grafu č. 21 nalezneme četnosti odpovědí policistů, u kterých bylo zjištěno, že byli svědkem korupčního jednání. Tito byli dále dotazováni, zda tuto skutečnost někomu oznámili. Policisté, kteří nebyli nikdy svědkem korupčního jednání, byli v rámci dotazníkového šetření dotazováni, jakým způsobem by se v případě svědectví zachovali. I tyto odpovědi jsou zahrnuty v grafu č. 21.



Graf 21: Tolerance korupčního jednání u kolegů

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat získaných z dotazníkového šetření

Z výsledků dotazníkového šetření vyplývá, že z celkového počtu 206 respondentů 179 respondentů odpovědělo, že pokud byli svědkem korupčního jednání, tak jej oznámili nebo pokud svědky nebyli, tak by v případě svědectví korupčního jednání toto oznámili. Jedná se zde o podíl 87 %.

V kapitole Výsledky lze nalézt znázornění, jak na korupční jednání reagovali jeho svědci (graf č. 9), a také jak by se zachovali ti, kteří se s ním ještě nesetkali, pokud by se svědky stali (graf č. 11). Co se týče svědků korupčního jednání, z celkového počtu 33 svědků korupčního jednání tuto skutečnost oznámilo 24, což je podíl 73 %. Značně vyšší je toto číslo u policistů, kteří nikdy svědkem korupčního jednání nebyli, ale byli dotazováni, jak by se v takovém případě zachovali. 155 respondentů uvedlo, že by takové jednání oznámili. V tomto případě se jedná o podíl 90 %. K tomuto je potřeba uvést, že takto vysoký podíl respondentů si lze vysvětlit skutečností, že se jedná pouze o hypotetickou otázku, a někteří by v případě reálného svědectví na korupční jednání nezareagovali.

Na základě výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že více než 70 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje by netolerovalo korupční jednání u svých kolegů a takové jednání by oznámili, tudíž **hypotéza H4 se potvrzuje**.

H5: Předpokládám, že více jak 50 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje považuje vzdělávání v oblasti korupce za důležité.

V rámci dotazníkového šetření byli respondenti dotazováni, zda vzdělávání v oblasti korupce považují za důležité. Na toto je zaměřena pátá hypotéza. Vyhodnocením odpovědí 206 respondentů bylo zjištěno, že 156 odpovědělo, že vzdělávání v oblasti korupce považují za důležité. To představuje podíl 76 %, čímž se **hypotéza H5 potvrzuje**.

H6: Předpokládám, že více jak 75 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje považuje vzdělávání v oblasti korupce za dostatečné.

Cílem této hypotézy je zjištění, zda policisté považují vzdělávání v oblasti korupce za dostatečné. Výsledkem je, že 141 respondentů uvedlo, že jej považují za dostatečné. Jedná se o podíl 69 %, což je dle mého názoru poměrně nízké číslo. Pokud je vzdělávání v této oblasti nedostatečné nebo nedostatečně účinné, mohlo by to mít negativní dopad na schopnost policie účinně bojovat proti korupci.

Zároveň je třeba brát v úvahu, že tato odpověď je založena na subjektivním názoru policistů, a proto může být ovlivněna jejich individuálními zkušenostmi a vnímáním. Je možné, že někteří policisté mají vysoké očekávání od vzdělávacích programů, což mohlo ovlivnit jejich hodnocení.

Z osobních zkušeností však mohu říci, že ani já nepovažuji vzdělávání v oblasti korupce u PČR za dostatečné. Osobně jsem se zúčastnil pouze jediného kurzu za celých 10 let. Respondenti, kteří uvedli, že vzdělávání považují za nedostatečné, byli dotazováni, co by na vzdělávání zlepšili. Nejčastější odpovědí na tuto otázku byla skutečnost, že vzdělávání by mělo probíhat ve větší míře a také v pravidelných intervalech.

Na základě výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že méně než 75 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje považuje vzdělávání v oblasti korupce za dostatečné, tudíž **hypotéza H6 se zamítá**.

H7: Předpokládám, že více jak 90 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje má, dle jejich názoru, dostatečné znalosti v oblasti protikorupčních opatření.

Tato hypotéza byla zaměřena na zjištění, zda policisté mají, dle svého názoru, dostatečné znalosti v oblasti protikorupčních opatření. Výsledek dotazníkového šetření ukazuje na nesplněný předpoklad, neboť pouze 155 respondentů uvádí, že mají v této oblasti dostatečné znalosti. Jedná se tedy o podíl 75 %.

Je důležité brát v úvahu, že tento výsledek je založen na názorech samotných policistů a může odrážet jejich subjektivní pohled na své znalosti. Za předpokladu provedení důkladnějšího výzkumu znalostí policistů v této oblasti, který by vedl k získání přesnějších dat, mohl by se výsledek výrazně lišit.

Tento výstup může být důležitým vodítkem pro organizační články zabývající se protikorupčními opatřeními a vzděláváním v této oblasti v rámci Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Výzkum poukazuje na značný podíl policistů, kteří se domnívají, že nedisponují dostatečnými znalostmi z této oblasti. Tato zjištění by mohla přispět k tvorbě vzdělávacích plánů a opatření na zvýšení kvality a frekvence školení v této klíčové oblasti pro boj proti korupci v rámci policie.

Na základě výsledků dotazníkového šetření bylo zjištěno, že méně než 90 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje má, dle jejich názoru, dostatečné znalosti v oblasti protikorupčních opatření. **Hypotéza H7 se zamítá.**

H8: Předpokládám, že více než 50 % policistů Krajského ředitelství Jihočeského kraje během výkonu služby někdy někdo vybízel k účasti na korupčním jednání.

Poslední hypotéza se zabývala tím, zda policisty během výkonu služby někdy někdo vybízel k účasti na korupčních aktivitách. Kladně na otázku v dotazníkovém šetření odpovědělo pouze 56 policistů. To představuje podíl 27 % z celkového počtu respondentů.

Tento výsledek je významný z hlediska bezpečnosti a důvěryhodnosti PČR. Ukazuje se, že podíl policistů vystavených byl nízký, většina z nich se s takovými situacemi neseťkává. To je pozitivní z hlediska odolnosti PČR vůči korupčním vlivům. Je však třeba zmínit, že zároveň nelze podcenit takto nízký podíl policistů, které někdo vybízel k účasti na korupčním jednání. Je proto důležité pokračovat v boji proti korupci a zajistit, aby policisté byli dostatečně informováni a vzděláváni, jak při takových situacích reagovat.

Provedeným dotazníkovým šetřením bylo zjištěno, že méně než 50 % policistů Krajského ředitelství Jihočeského kraje během výkonu služby někdy někdo vybízel k účasti na korupčním jednání. **Hypotéza H8 se zamítá.**

8 Závěr

Cílem diplomové práce bylo charakterizovat právní, sociální a kriminogenní aspekty korupce. Tento cíl byl naplněn v teoretické části. V té byly nejprve vymezeny základní pojmy související s touto problematikou. Jednalo se především o pojem korupce a definování jejích forem, způsobů a vývojových stadií, dále byly určeny pojmy související s korupcí, a to střet zájmů, klientelismus, nepotismus a lobbying.

Důležitým oddílem teoretické části je také vymezení korupce v mezinárodním kontextu. Uvedeny jsou zde mezinárodní organizace, které zaštitují vzájemnou spolupráci v oblasti boje s korupčním jednáním a s tím spojené dokumenty mezinárodního práva. V neposlední řadě je definována korupce z pohledu trestního zákoníku, konkrétně pak trestné činy, které může pachatel korupčního jednání spáchat. Teoretická část se rovněž věnuje také protikorupčním orgánům, a to jak z pohledu mezinárodního, tak zejména na území České republiky ve vztahu k PČR.

V závěru teoretické části je nahlíženo na korupci z pohledu kriminologie. Jsou zde definovány aspekty, které vedou ke vzniku korupčního jednání. Fenomenologie se pak na základě statistických dat GIBS zabývá současným stavem trestných činů spojených s korupčním jednáním a také jejich strukturou a dynamikou.

Praktická část je postavena na kvantitativním výzkumu, který byl proveden metodou dotazování za využití standardizovaného dotazníku mezi policisty Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. K výskytu korupčního jednání u příslušníků Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje bylo vyhodnocením dotazníkového šetření zjištěno, že 27 % respondentů někdy někdo během výkonu služby vybízel k účasti na korupčním jednání. Výsledky byly detailněji okomentovány v samostatné kapitole a vhodně doplněny o přehledné grafy.

Formulované hypotézy byly analyzovány v diskuzi. Co se týká první hypotézy, míra korupčního jednání se se zvyšujícím služebním zařazením zvyšuje, čímž byla hypotéza zamítnuta. Druhá hypotéza potvrdila za posledních 6 let klesající tendenci četnosti výskytu korupčního jednání u policistů Policie ČR. Další hypotéza byla zaměřena na index korupčního jednání a podle předpokladu bylo zjištěno, že tento je nižší u policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje než index celorepublikový.

Záměrem čtvrté hypotézy bylo ověřit, zda by více než 70 % policistů Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje netolerovalo korupční jednání u svých kolegů a bezodkladně by učinili taková opatření, aby tomuto jednání zabránili. To bylo na základě výsledků dotazníkového šetření potvrzeno. V rámci dalších hypotéz bylo ověřeno, že policisté považují vzdělávání v této oblasti za důležité ale nedostatečné, že mají podle jejich názoru menší znalosti v dané problematice, než bylo předpokládáno a že třetina z nich byla během služby terčem korupčního vybízení.

Přínos této práce lze spatřovat ve zjištění a vyhodnocení dané problematiky na území Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. Může tedy sloužit jako informační zdroj pro organizační články zabývající se protikorupčními opatřeními a vzděláváním v této oblasti v rámci Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje. V neposlední řadě může být využita studenty vysokých škol, kteří se vzdělávají v sociálně-právní oblasti.

Je třeba uvést, že boj s korupcí v rámci PČR je velice důležitý, jelikož její přítomnost může negativně ovlivnit integritu bezpečnostního sboru a také důvěru veřejnosti v tuto instituci. Vzhledem k dynamice korupčních praktik je nutné, aby byla přijímaná protikorupční opatření pravidelně aktualizována v souladu s vývojem v této oblasti. Důležité je věnovat pozornost nejen pravidelnému vzdělávání příslušníků v oblasti protikorupčních opatření, ale také platovému ohodnocení a motivaci příslušníků. Významnou roli hraje také posílení etické výchovy a s ní spojené vytváření kultury bezpečnostního sboru založené na otevřenosti, úctě a profesionalitě. V případě, že již dojde k výskytu korupčního jednání u policistů, je nutné disponovat mechanismy a sankcemi, které zabrání opakování tak, aby byla posilována důvěryhodnost a profesionalita bezpečnostního sboru.

Seznam použité literatury

BABU, Rajesh, 2006. The United Nations Convention Against Corruption: A Critical Overview. *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068.

BURIÁNEK, Jiří a Eva RICHTER, 2020. *Život v průsečíku rizik*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-4644-2.

COUNCIL OF EUROPE, 2023a. What is GRECO? [online]. *Group of States against Corruption* [vid. 18. duben 2023]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/greco/about-greco/what-is-greco>

COUNCIL OF EUROPE, 2023b. Evaluations [online]. *Group of States against Corruption* [vid. 18. duben 2023]. Dostupné z: [https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations#{%2222359946%22:\[2\]}](https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations#{%2222359946%22:[2]})

COUNCIL OF EUROPE, 2023c. How does GRECO work? [online]. *Group of States against Corruption* [vid. 18. duben 2023]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/greco/about-greco/how-does-greco-work>

ČÁP, Jan, 2022. *Aplikace zkoušky spolehlivosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978-80-7251-532-5.

DANČÁK, Břetislav, Vít HLOUŠEK a Vojtěch ŠIMÍČEK, 2006. *Korupce: Projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Praha: Munipress. ISBN 978-80-210-4062-5.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra, 2020. *O prostoru korupčních příležitostí: kdy, kde a jak se vytváří v České republice*. Praha: Slon. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-301-9.

DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL, 2005. *Korupce*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra]. ISBN 80-239-5687-6.

FRIČ, Pavol, 1999. *Korupce na český způsob*. Praha: G plus G. Zde a nyní (G plus G). ISBN 80-861-0326-9.

GIBS, 2023. *Statistika trestně stíhaných policistů 2017–2023*.

HEIDENHEIMER, Arnold J. a Michael JOHNSTON, 2011. *Political Corruption: Concepts and Contexts*. 3rd. New Brunswick: Transaction Publishers. ISBN 978-0-7658-0761-8.

HORNÍK, Jan a Hana ŽUFANOVÁ, 2014. *Základní minimum o korupci a trestním právu: pro pedagogy středních škol*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-531-3.

HULINSKÝ, Petr, 2008. *Aktuální otázky trestněprávní ochrany společnosti před korupcí*. Praha: POLICE HISTORY. ISBN 978-80-86477-47-3.

HUNT, Morton, 2000. *Dějiny psychologie*. Vydání druhé, přepracované. Praha: Portál. ISBN 80-717-8386-2.

CHMELÍK, Jan, 2003. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-434-x.

JOHNSTON, Michael, 2005. *Syndromes of Corruption: Wealth, Power, and Democracy*. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 978-0-521-85334-7.

KELLER, Jan, 2004. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-39-7.

KISLINGEROVÁ, Eva, 2011. *Nová ekonomika: nové příležitosti?*. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-403-2.

KRČÁL, Petr a Vladimír NAXERA, 2015. *Vztah korupčního jednání a státního aparátu* [online]. *Politická revue*. 2015(2), 73-93. [vid. 12. červen 2023] Dostupné z: <https://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-c5ee2dac-9b3e-4418-a1e1-68f13497787d>

KOUKOLÍK, František, 2018. *Mocenská posedlost*. Vydání druhé, přepracované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. ISBN 978-80-246-3916-1.

LÁSKA, Václav, 2005. *Jak se zavírají tuneláři: kriminální kauzy po "sametové revoluci"*. Brno: Jota. ISBN 80-721-7366-9.

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2019. *Pokyn ministra vnitra č. 33/2019 ve znění pokynu ministra vnitra č. 42/2020* [online]. [vid. 14. květen 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/pokyn-ministra-vnitra-c-33-2019-ve-zneni-pokynu->

ministra-vnitra-c-42-2020-rezortni-interni-protikorupcni-program-ministerstva-vnitra.aspx

MITLÖHNER, Miroslav, 2014. Trestní právo. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-462-5.

MÜLLER, Karel B., Šárka LABOUTKOVÁ a Petr VYMĚTAL, 2010. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3165-0.

NOVÁK, Martin, 2011. *Prevence a postih korupce z pohledu českého trestního práva*. Praha. Studentská vědecká odborná činnost. Univerzita Karlova v Praze.

PELC, Vladimír, 2012. Pojem obecného zájmu u trestných činů přijetí úplatku a podplácení. In: Kolektiv autorů. *Dny práva 2011 – Days of Law 2011: Korupce – trestněprávní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, s. 146-160. ISBN 978-80-210-5916-0.

POLICEJNÍ PREZIDIUM ČR, 2020. *Příloha k Rozkazu Policejního Prezidenta č. 140/2020* [online]. [vid. 28. květen 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/protikorupcni-program-policie-cr-2020-pdf.aspx>

POLICIE ČR, 2023a. Stálá protikorupční komise Policie České republiky [online]. Policie ČR [vid. 30. duben 2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stala-protikorupcni-komise-policie-ceske-republiky-43362.aspx>

POLICIE ČR, 2023b. Statistika počtu policistů v rámci jednotlivých krajů a struktura policistů podle služební hodnosti za rok 2022.

RAU, Wolfgang, 2011. The Group of States against Corruption (GRECO) – Operation and Results from its Current Third Evaluation Round. *Korruptionsbekämpfung als globale Herausforderung*. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 19-36. ISBN 978-3-531-18019-9.

REPORTERS WITHOUT BORDERS, 2022. Czech republic [online]. *Reporters Without Borders* [vid. 28. listopad 2022]. Dostupné z: <https://rsf.org/en/country/czech-republic>

RIAÑO, Juanita, 2008. Global Corruption Barometer 2007. In: *Global Corruption Report 2008: Corruption in the Water Sector*. Cambridge: University Press, s. 303-307. ISBN 978-0-521-72795-2.

- ROSE-ACKERMAN, Susan, 2007. Measuring private sector corruption [online]. *U4 Brief*. U4 Anti-Corruption Resource Centre, 2007(5), [vid. 1. prosinec 2022]. Dostupné z: <https://www.u4.no/publications/measuring-private-sector-corruption>
- ROUDNÝ, Radim a Josef ZILVAR, 2001. *Korupce: boj proti korupci ve veřejné správě*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 80-719-4314-2.
- ŘEHOŘ, Jiří, 2007. *Základy kriminologie*. České Budějovice. Doplnkové texty pro posluchače kombinované formy studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- SARTOR, Michael A. a Paul W. BEAMISH, 2020. Private Sector Corruption, Public Sector Corruption and the Organizational Structure of Foreign Subsidiaries. *Journal of Business Ethics*. 2020(167), 725-744.
- SDĚLENÍ č. 70/2002 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o Trestněprávní úmluvě o korupci [online]. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 8. 9. 2000 [vid. 16. únor 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2002-70>
- SDĚLENÍ č. 3/2004 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o Občanskoprávní úmluvě o korupci [online]. In: *Sbírka mezinárodních smluv*. 24. 9. 2003 [vid. 16. února 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/ms/2004-3>
- SCHRÖTER, Barbara, 2011. *Klientelismus in der Politik Mexikos: Parteien im Vergleich*. Wiesbaden: Springer Fachmedien. ISBN 978-3-531-93203-3.
- STÁŇA, Ivo, 2011. Teorie her, bankovníctví, riziko a nejistota. *Marathon*. 2011(2), 33-38. ISSN 1211-8591.
- STEJSKALOVÁ, Helena, 2021. Dějiny korupce: Ve sportu se uplácelo už ve starověku [online]. *Epochplus* [vid. 14. únor 2023]. Dostupné z: <https://epochplus.cz/dejiny-korupce-ve-sportu-se-uplcelo-uz-ve-staroveku/>
- SVATOŠ, Roman, 2013. Kriminalita a možnosti jejího poznávání a ovlivňování. 1. vydání. České Budějovice: VŠERS. ISBN 978-80-87472-64-4.
- ŠÁMAL, Pavel, 2023. Trestní zákoník: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-893-1.

ŠTIČKA, Michal, 2008. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha: Transparency International - Česká republika. ISBN 978-80-87123-04-1.

ŠTURMA, Pavel, Veronika BÍLKOVÁ a Jana NOVÁKOVÁ, 2003. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H. Beck. Právní instituty. ISBN 80-717-9305-1.

TANZI, Vito, 1998. *Corruption Around the World: Causes, Consequences, Scope, and Cures. Working Papers*. 1998(063). ISSN 1018-5941.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, nedatováno. Často kladené dotazy [online]. Transparency International. [vid. 24. leden 2023]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/casto-kladene-dotazy/>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2014. Sřet zájmů [online]. *Transparency International* [vid. 24. leden 2023]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/stret-zajmu/>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2016. *Global Corruption Report: Sport*. New York: Routledge. ISBN 978-1-138-90589-4.

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2023a. Our Story [online]. *Transparency International* [vid. 18. duben 2023]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/our-story>

TRANSPARENCY INTERNATIONAL, 2023b. Advocacy And Legal Advice Centres [online]. *Transparency International* [vid. 20. dubna 2023]. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/alacs>

UDVARHELYI, Bence, 2016. Supranationality Versus National Sovereignty – Linking Points Between EU Law and National Criminal Law. In: *The publications of the MultiScience - XXX. MicroCAD International Scientific Conference*. Miskolc: University of Miskolc. ISBN 978-9-633-58113-1

ÚMLUVA o ochraně finančních zájmů Evropských společenství [online]. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 27. 11. 1995 [vid. 7. březem 2023]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:41995A1127\(03\)&from=CS](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:41995A1127(03)&from=CS)

UNCAC, 2023. About The UNCAC [online]. *UNCAC Coalition* [vid. 13. březen 2023]. Dostupné z: <https://uncaccoalition.org/the-uncac/about-the-uncac/>

URBAN, Lukáš, Josef DUBSKÝ a Karol MURDZA, 2011. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4735-634.

VÁLOVÁ, Irena, 2022. Ministr Pavel Blažek věří, že zákon o lobbingu poslouží veřejnosti a nezahltí politiky a lobbisty byrokracií [online]. *Česká justice* [vid. 20. březen 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/11/ministr-pavel-blazek-veri-ze-zakon-o-lobbingu-poslouzi-verejnosti-a-nezahlti-politiky-a-lobbisty-byrokracii/>

VAN DOYLE, Petrus C., 1999. Boj proti korupci. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-860-0873-8.

VICHEREK, Roman, 2017. Trestní odpovědnost zastupitelů měst a obcí. *Časopis pro právní vědu a praxi*, XXV, 2017, č. 1, s. 123

VLÁDA ČR, 2022. *Statut Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí*. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí [online]. [vid. 1. červen 2023]. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2022/11/Statut-Rady-vlady-pro-koordinaci-boje-s-korupci-platne-zneni.pdf>

VLÁDA ČR, 2023. *Vládní koncepci boje proti korupci na léta 2023 až 2026*. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí [online]. [vid. 24. květen 2023]. Dostupné z: <https://korupce.cz/wp-content/uploads/2023/04/Vladni-koncepce-boje-proti-korupci-na-leta-2023-az-2026.pdf>

WANG, Hongying a James N. ROSENAU, 2001. Transparency International and Corruption as an Issue of Global Governance [online]. *Global Governance*. 7(1), 25-49 [vid. 14. březen 2023]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/27800285>

WILLIAMS, Marry L. a Dennis LAKER, 2010. Nepotism: Can it affect the bottom line?. In: NABET Annual Meeting, Proceedings of the 33th Annual Meeting (s. 230–236) [online]. Philadelphia, US: *Northeastern Association Of Business, Economics, and Technology* [vid. 12. prosinec 2022]. Dostupné z: <https://www.nabet.us/Archives/2010/NABET%20Proceedings%202010.pdf>

ZÁKON č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů [online]. In: *Sbírka zákonů*. 16. 3. 2006 [vid. 16. březen 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-159>

ZÁKON č. 40/2009 Sb., trestní zákoník [online]. In: *Sbírka zákonů*. 8. 1. 2009 [vid. 18. duben 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

ZÁKON č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů [online]. In: *Sbírka zákonů*. 6. 11. 2011 [vid. 5. květen 2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-341>

Seznam zkratk

ALACs	Advocacy and Legal Advice Centres
EU	Evropská unie
CPI	Corruption Perceptions Index
ČR	Česká republika
GCB	Global Corruption Barometr
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
GRECO	Skupina států proti korupci
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSDP	Odbor služby dopravní policie
OSN	Organizace spojených národů
OSPP	Odbor služby pořádkové policie
OVK	Oddělení vnitřní kontroly
PČR	Policie České republiky
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
ŠPS	Školní policejní středisko
TČ	Trestné činy
TZ	Trestní zákoník

Seznam grafů

Graf 1: Dynamika vybrané kriminality na území ČR v letech 2017-2022.....	52
Graf 2: Pohlaví respondentů	57
Graf 3: Věková struktura respondentů.....	58
Graf 4: Délka služebního poměru respondentů	58
Graf 5: Služební hodnost respondentů.....	59
Graf 6: Služební zařazení respondentů	60
Graf 7: Vybízení ke korupčnímu jednání	60
Graf 8: Svědectví korupčního jednání	61
Graf 9: Zabránění korupčnímu jednání při svědectví	62
Graf 10: Způsob zabránění korupčního jednání při svědectví	62
Graf 11: Způsob zachování se při svědectví korupčního jednání.....	63
Graf 12: Důležitost vzdělávání v oblasti korupce u PČR	64
Graf 13: Dostatečnost vzdělávání v oblasti korupce u PČR.....	64
Graf 14: Zlepšení vzdělání v oblasti korupce u PČR.....	65
Graf 15: Vzdělávání v oblasti korupce u PČR.....	66
Graf 16: Účast na kurzu „Problematika korupce – policista“	67
Graf 17: Počet účastí na kurzu „Problematika korupce – policista“	67
Graf 18: Přínos kurzu „Problematika korupce – policista“	68
Graf 19: Vědomosti v oblasti protikorupčních opatření	68
Graf 20: Dynamika indexu korupčního jednání na území ČR v letech 2017-2022.....	71
Graf 21: Tolerance korupčního jednání u kolegů	73

Seznam tabulek

Tabulka 1: Stav vybrané kriminality v jednotlivých krajích v roce 2022	51
Tabulka 2: Struktura vybrané kriminality na území ČR za rok 2022	51
Tabulka 3: Dynamika vybrané kriminality na území ČR v letech 2017–2022	52
Tabulka 4: Index korupčního jednání dle služební hodnosti	70
Tabulka 5: Index korupčního jednání pro vybraná území	72

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník	90
---------------------------	----

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Jsem studentem magisterského oboru Civilní nouzová připravenost na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku, který bude sloužit ke zpracování mé diplomové práce na téma Problematika korupce u příslušníků PČR. Prosím Vás o úplné a pravdivé vyplnění dotazníku. Dotazník je anonymní, proto se nikam nepodepisujte. Vaše odpovědi nebudou nijak zneužity, získané informace budou použity pouze pro potřebu mé diplomové práce. Děkuji za vyplnění dotazníku.

mjr. Bc. Jakub Maryška

Otázka č. 1

Vaše pohlaví:

- a) muž
- b) žena

Otázka č. 2

Jaký je Váš věk?

- a) 18 – 30 let
- b) 31 – 40 let
- c) 41 a více let

Otázka č. 3

Jaká je délka Vašeho služebního poměru u PČR?

- a) méně než 5 let
- b) 6 – 10 let
- c) 11 – 15 let
- d) více než 15 let

Otázka č. 4

Jaké je Vaše hodnostní označení?

- a) nstržm.
- b) pprap.
- c) prap.
- d) nprap.

- e) ppor.
- f) por.
- g) npor.
- h) kpt.
- i) mjr.
- j) pplk.
- k) plk.

Otázka č. 5

Kde jste v současné době služebně zařazen/a?

- a) Oddělení hlídkové služby
- b) Obvodní oddělení
- c) Dopravní inspektorát
- d) Služba kriminální policie a vyšetřování
- e) Odbor služby pořádkové policie (např. PEO, OSK)
- f) Odbor služby dopravní policie (např. DO)
- g) Odbor cizinecké policie
- h) jiné – uveďte místo

Otázka č. 6

Vybízel Vás někdy někdo během výkonu služby k účasti na korupčním jednání?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 7

Byl/a jste někdy během výkonu služby svědkem korupčního jednání?

- a) ano
- b) ne (pokud respondent/ka odpověděl/a ne, pokračoval/a až otázkou č. 10)

Otázka č. 8

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 9

Jakým způsobem jste tomuto jednání zabránil/a?

- a) věc jsem oznámil/a svému nadřízenému
- b) věc jsem oznámil/a oddělení vnitřní kontroly
- c) podal/a jsem anonymní oznámení
- d) jiný způsob – uveďte jaký

Otázka č. 10

Pokud byste zjistil/a, že kolega/kolegyně na Vašem pracovišti se účastní korupčních aktivit, jak byste se choval/a? (pokud respondent/ka odpověděl/a na otázku č. 7 ano, pokračoval/a až otázkou č. 11)

- a) zůstanu stranou a nezasahuji

- b) věc bych oznámil/a svému nadřízenému
- c) věc bych oznámil/a oddělení vnitřní kontroly
- d) podal/a bych anonymní oznámení
- e) jiný způsob – uveďte jaký

Otázka č. 11

Považujete vzdělávání v oblasti korupce u PČR za důležité?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 12

Považujete vzdělávání v oblasti korupce u PČR za dostatečné?

- a) ano (pokud respondent/ka odpověděl/a ano, pokračoval/a až otázkou č. 14)
- b) ne

Otázka č. 13

Co by se podle Vás mělo na vzdělávání zlepšit?

- a) uveďte

Otázka č. 14

Byl/a jste vzděláván/a u PČR v oblasti protikorupční problematiky?

- a) ano
- b) ne (pokud respondent/ka odpověděl/a ne, pokračoval/a až otázkou č. 18)

Otázka č. 15

Zúčastnil/a jste se někdy jednodenního kurzu „Problematika korupce – policista“ konaného na ŠPS?

- a) ano
- b) ne (pokud respondent/ka odpověděl/a ne, pokračoval/a až otázkou č. 18)

Otázka č. 16

Kolikrát jste se tohoto kurzu zúčastnil/a?

- a) jednou
- b) opakovaně

Otázka č. 17

Považujete náplň kurz za přínosnou?

- a) ano
- b) ne

Otázka č. 18

Máte, dle Vašeho názoru, dostatečné vědomosti v oblasti protikorupčních opatření?

- a) ano
- b) ne